

Onze Vogels

56e jaargang no.6, juni 1995

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

De

se

De Lonchura's 2

Tekst en foto's Pieter van den Hooven

Voor de beschrijving van de soorten is in de gehele standaard Lonchura's een vast systeem gebruikt.

Allereerst de naamgeving. Hier wordt naast de Nederlandse naam ook de wetenschappelijke, de Duitse, de Engelse en de Franse benaming aangegeven.

Op de tweede plaats komen de fysieke eigenschappen. Hier worden de grootte en het model van de vogel aangegeven, voor zover deze niet in een algemeen voorwoord worden behandeld of hiervan afwijken.

Dan komt het belangrijkste gedeelte van de soortbeschrijving, namelijk de kleur- en de tekeningomschrijving. Ook hierbij is weer een vaste volgorde gebruikt. Te beginnen bij de voor-

zijde van de vogel worden eerst de kop, de keel en de nek beschreven. Zonodig wordt de kleurstelling per veer aangegeven, waardoor duidelijk kan worden gemaakt, hoe een be-

paald tekeningpatroon ontstaat. Bijvoorbeeld: een donkerder kern bij een verder lichtere veer veroorzaakt een enigszins gehamerde tekening. Wordt de donkere kern uitgebreider en beperkt het lichtere gedeelte zich meer tot het uiteinde van de veer, dan wordt het meer een geschubde tekening.

Na de kop wordt eerst de bovenzijde van de vogel beschreven. Eerst dus het rug- en vleugeldek, gevolgd door stuit, staartdek en staart. Daarna wordt de onderzijde beschreven. Eerst de borst, daarna de buik en de flanken, de pootinplant, aars en het onderstaartdek.

Als laatste onderdeel worden de ogen en de hoorndelen beschreven.

Aan de beschrijving worden nog keurtechnische aanwijzingen toegevoegd. Hoewel deze altijd achteraan staan, zijn ze beslist niet het onbelangrijkste gedeelte van de standaard!

Hier wordt aangegeven, wat de gemakkelijkere onderdelen en wat de moeilijker onderdelen van de betreffende soort of kleur zijn. Voor de keurmeester, maar ook zeker voor de kweker een belangrijk gedeelte, omdat hij hier kan vinden, op welke onderdelen hij extra moet letten en wel-

ke onderdelen met de nodige clementie dienen te worden behandeld.

Het Loodbekje

Het loodbekje, *Euodice malabarica*, komt voor op het oostelijk gedeelte van het Arabisch schiereiland, en van daar oostwaarts tot Nepal, Bangla Desh en Sri Lanka. Ondanks dit grote verspreidingsgebied heeft er geen ondersoortvorming plaatsgevonden. Het loodbekje is zeer nauw verwant met het zilverbekje. De bastaarden van beide soorten zijn in beide geslachten volledig vruchtbaar. Ontsnapte zilverbekjes bleken zich in India volledig te vermengen met de daar voorkomende loodbekjes. Ook uit proeven in gevangenschap is gebleken, dat er gemakkelijk gemengde paren worden gevormd, ook als er partners van de eigen soort aanwezig zijn. Gezien bovenstaande lijkt me het standpunt, dat zilver- en loodbekje geen aparte soorten, maar ondersoorten van elkaar zouden zijn, prima verdedigbaar. Wellicht, dat in de toekomst ornithologen dit standpunt nog eens in gaan nemen. Voorlopig worden beide als aparte soorten in de nieuwe standaard *lonchura's* omschreven, geheel volgens de huidige wetenschappelijke standpunten. Evenals het zilverbekje is het loodbekje een vogel, welke bij voorkeur voorkomt in wat drogere gebieden. Zelfs half-woestijnen worden niet vermeden. Ook gecultiveerde gebieden en dorpen worden door loodbekjes bewoond.

Het verspreidingsgebied van het loodbekje breidt zich geleidelijk uit naar het westen. Momenteel zijn al broed-

gevallen vastgesteld in oases in centraal Arabië, en zelfs al in Eilat, in het zuidpuntje van Israël. Verwacht wordt, dat in de nabije toekomst de broedpopulatie van het loodbekje die van het zilverbekje (ondersoort *orientalis*) zal gaan overlappen en er mogelijk een natuurlijke bastaardpopulatie zal ontstaan.

Het model van het loodbekje is wat anders dan dat van het zilverbekje. De staart van het loodbekje is langer, waardoor het model duidelijk slanker overkomt. Deze langere staart is een soortkenmerk, waaraan vooral bij de

kleurslagen de nodige aandacht moet worden geschonken.

De hoofdkleur is ook donkerder bruin dan bij het zilverbekje. Is het zilverbekje meer beige-bruin, het loodbekje is meer donkerbruin van lichaamskleur. Het zilverbekje heeft een meer egaal gekleurde kop, keel, nek en borst. Bij het loodbekje zijn de bovenschedel en de nek donkerbruin, terwijl teugel, oogstreep, wangen, keel en borst creme-wit van kleur zijn. De afscheiding tussen de lichtere wangen en oorstreek met de donkere bovenschedel en nek is nooit scherp, maar dient wel zo strak en regelmatig mogelijk te zijn.

Vanuit de nek, achter de oorstreek langs, loopt de bruine kleur over in de regelmatig dwars gestreepte flanken. Ook deze flanktekening is donkerder bruin en minder warm dan bij de zilverbek. Soms wordt deze zelfs grauw bewaasd, vooral ter hoogte van de pootinplant, wat als fout dient te worden aangemerkt.

De creme-witte borst vormt één veerveld met de creme-witte buik en

use!

De

aars. Bij de zilverbek dient een duidelijke af scheiding aanwezig te zijn tussen de beige-bruine borst en de witte buik.

Op het rugdek is de loodbek donkerder bruin dan de zilverbek. De rugdek kleur dient egaal te zijn, zonder minimale schubtekening. De vleugelpennen en ook de staartpennen dienen zo donker mogelijk zwartbruin te zijn. Het ideaal van een zwarte staart is goed mogelijk.

Op de stuit komen we het duidelijkste onderscheid tussen de zilverbek en de loodbek tegen. Bij de zilverbek is de stuit zwart en vormt deze één egaal veerveld met staartdek en staart. De loodbek bezit een witte stuit en een wit staartdek met alleen aan de zij kanten een zwarte aftekening.

De snavel is donkerder grijs dan bij de zilverbek en bezit nog wat donkerder grijze snijranden waardoor deze randen worden geaccentueerd.

Zoals eerder vermeld bastaarderen zilver- en loodbekje erg gemakkelijk. Beide geslachten van deze bastaar-

5

den zijn vruchtbaar. Hierdoor kunnen deze bastaarden voor verdere kweek worden gebruikt. Voor het overkweken van mutaties is deze vruchtbaarheid natuurlijk zeer welkom. Niet gerichte bastaardering leidt echter regelmatig tot het verschijnen van ongewenste soortvreemde eigenschappen binnen de populaties van de zilver- en loodbekjes. Daarom is besloten deze bastaarden te behandelen als minder gewenste bastaarden om zo deze bastaardkweek te ontmoedigen. Als afspraak geldt dat minder gewenste bastaarden MAXIMAAL 16 en 26 punten kunnen krijgen voor de rubrieken

kleur en tekening. Ook bij de opleiding van keurmeesters hamer ik er steeds op dat dit MAXIMAAL is. Dat wil zeggen, dat een ideale bastaard maximaal 87 punten kan krijgen. Mankeert er iets aan de vogel, bijv. aan konditie of bevedering, dan dienen hier nog punten van te worden afgetrokken.

Omdat er enkele mutaties door middel van bastaardering zijn overgekweekt, komen er vooral bij de kleurslagen nog wel eens bastaardkenmerken voor. Het zal duidelijk zijn, dat deze kenmerken dienen te worden bestraft. Door strenge selectieve kweek zal alleen de mutatie over moeten blijven en alle soortvreemde eigenschappen zullen moeten worden uitgeselekteerd.

Dit is in een aantal keurtechnische aanwijzingen aangegeven. Het is beslist niet de bedoeling dat dit ertoe leidt dat minimale afwijkingen direct als bastaardkenmerken zullen worden bestraft.

Een zuivere F1 bastaard bezit meer de wat donkerder bruine kleur van het loodbekje, maar een minder uitgebreide lichtere wang (alleen vóór de ogen is de kleur lichter). Vooral de witte stuit met een duidelijke rode waas is kenmerkend voor een bastaard.

Deze rode waas ontstaat door de aanwezige rode karotenoïde kleurstof in de stuit- en staartbevedering van de zilverbek.

Het standpunt dat het ontbreken van pigment in de stuitbevedering van de loodbek dominant is t.o.v. de zwarte stuit van de zilverbek is niet juist. De stuitveren van het loodbekje bezitten

6

een zwarte basis en zijn slechts voor ongeveer tweederde wit.

De stuitveren van het zilverbekje zijn geheel zwart van kleur. Bij een bastaard blijkt slechts ongeveer een derde deel ongepigmenteerd te zijn; dus inderdaad een zuivere tussenvorm. Doordat de éénderde witte delen de tweederde zwarte delen van de stuitveertjes volkomen afdekken, lijkt de stuit van de bastaard ook geheel wit. Vanuit het zilverbekje komt er een hoeveelheid rood in de witte delen van de stuit van de F1 generatie, waardoor de bastaard de rode was op de stuit krijgt.

Bij het pastel loodbekje zal blijken, dat er ook bij het loodbekje rode kleurstof aanwezig is in de staartpennen.

De kleurbeschrijving van de loodbekjes begint uiteraard met de beschrijving van de wildkleur. Met de beschrijving van de diverse kleurslagen is dezelfde volgorde aangehouden als bij het zilverbekje.

Hierdoor wordt als tweede kleurslag het donkerbuik loodbekje besproken. Deze kleurslag is ontstaan door het overkweken van de donkerbuikfactor vanuit het zilverbekje. Het meest opvallende aan deze kleurslag is, dat de witte stuit, welke kenmerkend is voor het loodbekje, door de donkerfactor volledig wordt gepigmenteerd. Dus het donkerbuik loodbekje bezit evenals het zilverbekje een zwarte stuit, welke samen met de staart een egaal zwart veerveld vormt. Ook borst en buik worden gepigmenteerd, zodat het onderscheid met het donkerbuik zilverbekje heel wat lastiger is dan bij de andere kleurslagen. Het donkerbuik zilverbekje heeft een bijna egaal gekleurde kop en borst. Bij het donkerbuik loodbekje zijn de wangen en de borst een nuance lichter van kleur dan de bovenschedel en de nek. Ook een zwarte buik, wat bij het zilverbekje een vereiste is, is bij het loodbekje tot nu toe onmogelijk gebleken. Dit laatste komt bij zilverbek poppen ook voor, zodat dit geen soortspecifieke eigenschap is. Het kleurverschil van kop, nek en borst is eigenlijk dan ook

het enigste kleurverschil tussen het donkerbuik zilverbekje en het donkerbuik loodbekje. Naast dit geringe kleurverschil is er natuurlijk nog het modelverschil door de langere staart van het loodbekje. Ik vraag mij echter af, of deze kleine verschillen voldoende zijn om enige interesse te kweken voor deze kleurslag bij het loodbekje.

Als tweede kleurslag wordt het bruine loodbekje beschreven. In tegenstelling tot de donkerbuik is dit een goed herkenbare kleur. Schijnbaar is deze kleurslag op twee manieren tot stand gekomen. Ten eerste als spontane mutatie bij de heer Kraan uit Hazerswoude, en ten tweede door overkweken vanuit het zilverbekje middels bastaardering. Het afgebeelde bruine loodbekje is alweer enige jaren geleden door mij gefotografeerd bij de heer Kraan, en vertoont totaal geen bastaardkenmerken. Zijn mededeling, dat het een spontane mutant was, neem ik dan ook direkt aan. Door anderen is echter ook door middel van bastaardering, geprobeerd bruine

loodbekjes te kweken. Hierdoor zien we ook regelmatig vogels met een wat afwijkende tekening. Het zal duidelijk zijn, dat deze laatste vogels op een keuring op de afwijkende onderdelen zullen worden bestraft.

Ook bij een bruine loodbek zal gestreefd moeten worden naar een maximaal eumelanine bezit. Pas dan zullen de vleugel- en staartpennen zo goed mogelijk donkerbruin van kleur zijn. Bij eveneens een maximaal pheomelanine bezit zal een bruine loodbek ook warm bruin van kleur zijn, al lijkt het erop, dat deze warmte wat minder zal blijven dan bij de bruine zilverbek. Extra aandacht verdienen de lichte wang- en oorstreek t.o.v. de bruine bovenschedel en nek, en natuurlijk de zuiver witte stuit en staartdek.

De combinatie donkerbuik bruin is voor zover bekend bij het loodbekje nog niet gerealiseerd. De beschrijving is dan ook zuiver theoretisch opgesteld. De keurtechnische aanwijzingen bij deze kleurslag geven duidelijk

De lonchura's 2

onze mening weer; waarschijnlijk zal alleen het model een aanwijzing zijn welke soort het betreft. Persoonlijk zie ik weinig toekomst voor deze kleurslag.

De pastelfactor is als mutatie opgetreden bij het loodbekje. In 1982 werd de eerste pastel geboren bij de heer H.Balk uit Angeren, uit een koppel wildkleur loodbekjes. Raszuiverheid is bij deze kleurslag dus geen probleem. Toch valt het ook bij deze kleurslag niet mee, de ideale vogel te kweken. De pastelmutatie veroorzaakt een vrij sterke, maar variabele reductie van alle melanines. Phaeomelanine is niet of nauwelijks meer aanwezig en het eumelanine is sterk gereduceerd. De reductie is niet erg konstant. Sommige exemplaren zijn nog redelijk donker. Deze vertonen wel veel meer egaliteit. Bij andere exemplaren is de reductie veel sterker. Deze zijn veel lichter, maar helaas vaak ook vlekkeliger. Dit komt, doordat de laatste restanten pigment in de uiteinden van de veren zitten, wat een tekening op een nagenoeg witte ondergrond oplevert. Eén scheefliggend of ontbrekend veertje verstoort dit patroon echter en geeft direkt een vlekkelige indruk. De vleugel- en staartpennen, welke bij de wildvorm de hoogste concentratie melanine bevatten, blijven bij de pastel meestal nog redelijk donker, evenals de bovenzijde van de schedel.

De beschrijving in de standaard is met enige reserve opgesteld. Er dient wel duidelijk naar egaliteit te worden gestreefd; daarentegen dient de kleurdiepte met de nodige soepelheid te worden beoordeeld.

Hopelijk kan bij de lichtste vogels de egaliteit worden verbeterd, dan krijgen we er zeker een fraaie tentoonstellingsvogel bij.

Bij het pastel loodbekje viel voor het eerst op, dat ook het loodbekje in z'n zwarte staartbevedering een hoeveelheid rode karotenoiden kleurstoffen bezit, al lijkt de concentratie wat lager te zijn. Door het gereduceerde zwart van de staart van het pastel loodbekje

is dit rood waarneembaar. In tegenstelling tot het zilverbekje is dit bij het loodbekje niet aanwezig in de stuitbevedering.

Bij de theoretische kleurslagen wit en ino kunnen we van dit gegeven gebruik maken om het verschil met het zilverbekje aan te geven.

De ino loodbek is nog geen realiteit, maar zal ongetwijfeld binnen afzienbare tijd worden gerealiseerd. Als de bastaardkenmerken uitgeselecteerd zullen zijn, zal er een duidelijk verschil met het ino zilverbekje zijn; de stuit en het staartdek van het loodbekje zullen zuiver wit zijn, terwijl dit bij het ino zilverbekje rood bewaasd is. Alleen de staartpennen van het loodbekje zullen rood bewaasd zijn, waarschijnlijk ook de zijanten van de stuitbevedering, welke bij de wildkleur zwart zijn.

In het verleden hebben geruchten de ronde gedaan, dat er ook een wit mutatie bij het loodbekje zou zijn opgetreden. Deze zouden net zoals witte rijstvogels min of meer bont worden geboren en pas later zuiver wit uitkleuren.

Gedurende ons onderzoek hebben wij geen enkel bewijs gevonden van het bestaan van deze mutatie. Daarom is het witte loodbekje niet in de standaard opgenomen. Mochten er ergens toch witte zilver- of loodbekjes rondvliegen, dan verneem ik dat alsnog graag van u.

Tot zover de loodbekjes. De volgende keer neem ik de parelhalsamadine onder de loep.

Toelichting bij de foto's:

1. Loodbekje wildvorm. Goede konditevogel. Flanken mogen wat scherper getekend. Achter het oog en in de oorstreek mag het wit wat uitgebreider.
2. Loodbekje bruin. Goede kleuregaliteit. Het ideaal is nog wat donkerder bruine vleugel- en staartpennen. (Kweker: P.J.Kraan).
3. Loodbekje bruin. Flanken te zwak getekend. Wangen, teugel en oorstreek te donker van kleur en te zwak afgetekend. Wellicht restkenmerken vanuit bastaardkweek?
4. Loodbekje donkerbruin. Door het (nagenoeg) wegvallen van soortspecifieke eigenschappen voor velen een weinig aansprekende kleurslag. (Kweker: H.J.de Vos).
5. Loodbekje pastel. Een zeer acceptabel egaal gekleurde vogel. Let op de rode waas in de staartpennen. Een bewijs, dat ook het loodbekje rood karotenoiden bezit! (Kweker: H.Balk).
6. Loodbekje pastel. Een bijzonder licht en een bijzonder donker exemplaar. Hoewel de donkere vogels egaal zijn, spreken de lichtere vogels meer aan. Overigens heeft ook deze lichte vogel een vrij goede egaliteit. (Kweker: H.Balk).
7. Bastaard zilverbekje x loodbekje. Let op de overwegend donkerder kleur, de donkerder wang- en oorstreek, en vooral de rood bewaasde stuit.
8. Stuitveertjes van het zilver-, het loodbekje en van de F1 bastaard. Bij de F1 is slechts de helft van de hoeveelheid wit van het loodbekje aanwezig.

use!

Een vogel die smeekt om aandacht:

DE MÜLLER'S EDELPAPEGAAI

De Müller's edelpapegaai kent men reeds vele jaren in onze vogelkweek, doch enkel in zeer kleine populaties. Het is een sprekend voorbeeld van een beschikbare soort, die fel over het hoofd gezien is door de meeste vogelliefhebbers en de komende jaren waarschijnlijk zo goed als onbekend zal worden, tenzij men meer kweekpogingen in gevangenschap onderneemt. Van de 3 *Tanygnathus*-soorten, die we in de vogelwereld kennen, is de Müller's wel de minst vertegenwoordigde, ondanks het feit, dat het niet zo moeilijk is om ermee te kweken, vergeleken bij enkele andere soorten van dat geslacht, zoals de Diksnavel edelpapegaai (*T.megalorhynchus*), wiens kweek in gevangenschap bijna niet voorkomt.

door Roger Sweeney • uit: Bird Keeper • vertaling: Marcel van Aelst, Deurne

MÜLLER'S EDELPAPAGAAI

Vier ondersoorten.

De natuurlijke biotoop van de Müller's strekt zich uit over een groot gebied van de Filipijnen, alwaar 4 gescheiden ondersoorten opgetekend worden, terwijl de nominaatvorm op verschillende eilanden van Indonesië voorkomt. Als verschijning is de Müller's edelpapegaai de meest kenmerkende van al de **Tanygnathus**soorten. Een opvallende snavel, korte ronde staart en vleugels; de stoere lichaams- en vederkleur zijn hetzelfde bij alle gekende soorten van dit geslacht. Het meest opvallende zichtbare kenmerk is het blauwe gebied op de onderrug en het merkbare seksuele verschil dat zich in de kleur van de snavel situeert: de snavel van de man is diep oranje, terwijl die bij de pop wit is.

Tanygnathussoorten en de nauw verwante *Eclactus* Edelpapegaai (***Eclactus roratus***) hebben een persoonlijke behoefte aan een redelijk hoog vitamine A-gehalte in hun voeding. Een mengeling van zaden, gekookte bonen en vers fruit en groenten moet

deel uitmaken van de dagelijkse opname van deze vogels in gevangenschap, indien men hen in goede conditie wil houden.

Dagelijks twee voederbeurten.

In het Loro Park, op Tenerife, wordt deze soort tweemaal per dag gevoed: een morgenvoeding, die bestaat uit een mengeling van fruit en groenten en een namiddagbeurt met verschillende zaden en gekookte bonen. De hoofdvoeding wordt vermeerderd met korrels en nog andere dingen gedurende het kweekseizoen.

De Müller's edelpapegaai is over het algemeen een harde volièrebewoner en zolang hij voorzien is van een goede voeding en een goed onderkomen, zal hij vlug de neiging hebben om tot kweken over te gaan. In het Loro Park wordt deze vogel al verschillende jaren gekweekt en we hebben net nog 3 volwassen paren aan de verzameling toegevoegd. Eén paar wordt tentoongesteld en 2 paren vertoeven in het kweekstation.

Het aantal eieren varieert van 2 tot 4.

Ze worden ongeveer 25 dagen bebroed. De jongen blijven 60 à 65 dagen in de nestkast, alvorens uit te vliegen. Over het algemeen zijn Müller's edelpapegaaien goede ouders en er bestaat bijna geen behoefte om de eieren kunstmatig uit te broeden of de jongen met de hand groot te brengen.

Hoe dan ook, één van de paren in het Loro Park heeft een twijfelachtig kweekresultaat. Daarom heeft handopfok plaatsgevonden, wat resulteerde in 4 jongen van deze vogels. In 1994 werden er bij dit problematische paar 2 jongen uit de nestkast genomen en met succes met de hand grootgebracht tot ze volwassen waren.

Veel kwaliteiten.

De Müller's edelpapegaai bezit vele kwaliteiten, die de belangstellende kweker zeker zullen interesseren. Het is een soort, die met succes zal kweken in gevangenschap, indien ze op de juiste wijze worden gevoed en ondergebracht. Bovendien zijn ze niet overdreven luidruchtig. Ieder lid van het geslacht *Tanygnathus* zal zich bewijzen als een interessante aanwinst in een papegaaienzameling.

Ik wil zeker iedere vogelhouder met een redelijke accommodatie aanmoedigen, het houden en kweken van deze vogels in overweging te nemen, daar ik vrees, dat bij ontbreken van interesse voor deze papegaai, hij bijna zeker in de loop van de komende 10 jaren volslagen onbekend zal worden in onze Westerse vogelwereld.

De beide foto's tonen een jonge Müller's edelpapegaai. De foto's zijn genomen bij de familie Hoogerwaard door de bekende vogelfotograaf Cees Scholtz.

*Wie geïnteresseerd is in het geslacht *Tanygnathus*, zou ook *Onze Vogels* van 1989, pag. 364-365 nog eens kunnen bekijken.*

Zelf kweken van levend voer

Onze insektenetende vogels hebben gevoelige organen, die ingesteld zijn op voeding, die rijk is aan dierlijke eiwitten.

In de natuur kunnen insektenetende vogels hiervan voldoende opnemen om hun dierlijke eiwitpercentage op peil te houden. In onze voliëre daarentegen zal dat niet het geval zijn, zodat we zelf levend voer dienen te verstrekken, naast het universeelvoer als basis.

Behalve met universeelvoer komt men de vogels, vooral in de broedperiode, in dit opzicht tegemoet door levende insecten, zoals meelwormen, wasmotten, buffalowormen, enchytraeën, maden, vliegen, watervlooiën, krekels, regenwormen, bananevliegen en vele andere te verstrekken.

Veel soorten levend voer zijn gemakkelijk zelf te kweken. In dit artikelje beschrijf ik de kweek van de huisvlieg (*Musca domestica*).

Eerst een kleine uiteenzetting over het leven van de huisvlieg. Het wijfje legt ongeveer 10 dagen na de geboorte ruim 100 eitjes en zij herhaalt dit om de 14 dagen, tot zij in totaal een 600-tal eitjes heeft gelegd. Zij deponereert de 1 mm lange eitjes het liefst in mest van vee, ontlasting van mensen, rottende afvalstoffen, enz.

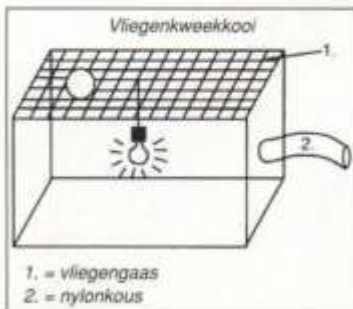
Als de temperatuur voldoende hoog is, kan er na 24 uur reeds een pootloze larve of made uit het eitje komen. Deze bevindt zich doorgaans in een "rijstebrijberg" en vreet zich dik. Daardoor groeit hij snel. In volwassen staat is hij 12 mm lang.

Al vroeg in het voorjaar verschijnen de eerste vliegen. Deze kunnen, gelokt door wat vruchtensap of suikerwater, gevangen worden. De gevangen vliegen doen we in een grote inmaakpot of een plastic bakje, aan de bovenzijde afgesloten met vliegengaas. De pot of bak vullen we voor 1/3 deel met gelijke delen koemest, houtkrullen en houtwol. Als rustgelegenheid voor de kweekvliegen en de te verwachten nakomelingen legt men op de voedingsbodem een handvol houtwol of stro. Als voedsel voor de kweekvliegen brengen we melk met suiker of wat vruchtensap in de pot. De kweekpot moet warm blijven en tot aan het eind van de ei-afzetting in het

licht geplaatst worden. Als de kweekvliegen een ineengeschrumpeld achterlijf vertonen, kunnen ze als voedsel gebruikt worden. Door af en toe wat water in de pot of bak te druppelen, verhinderen we, dat de voedingsbodem teveel uitdroogt; anders zouden de maden zich niet ontwikkelen. Zijn er zeer veel maden in de pot of bak, dan moet voedsel in de vorm van vlees of mest verstrekt worden. Na ongeveer 2 weken is de eerste ontwikkelingsperiode geëindigd; de maden kunnen gevoerd worden of, als men er verder mee wil kweken, kunnen ze dienen als kweekvliegen voor een volgende generatie. In deze periode verpoppen de maden zich, die na ongeveer 5 dagen uitkomen. De eerste dagen hebben deze vliegen als voedsel voor de vogels niet veel waarde: ze moeten eerst voedsel opnemen. Daarvoor geven we ze bananebrij, die we door het gaas persen.

De kweek van grotere vliegen, zoals de blauwe vleesvlieg (ook wel bromvlieg genoemd, zijn zondagse naam is *Calliphora erythrocephala*) is eveneens mogelijk, maar de ontwikkeling

hiervan vereist veel meer tijd en bovendien zijn deze vliegen moeilijker tot voortplanting te brengen. Om bijvoorbeeld voor de winter een grote voorraad vliegen of maden aan te leggen, moeten we de kweek naar buiten verplaatsen. Hiervoor zijn grote potten of plastic bakken, die we voor de helft vullen met turfmoel of zaagsel en op een zonnige plaats neerzetten, bijzonder geschikt. Als voedsel voor de te verwachten maden - en tegelijkertijd als aas voor de vliegen, die hun eieren moeten deponeren - leggen we vlees of vis in de potten of bakken. Meestal leggen de bromvliegvrouwjes hun eieren al na 1 of 2 dagen en de grauwe vleesvlieg legt haar reeds levend ter wereld komend kroost op het vleesafval. We dekken de pot of bak dan met gaas af en plaatsen deze op een tegen de regen beschermde plaats (wat tevens een plaats moet zijn, waar de stank geen hinder oplevert). We moeten er natuurlijk voor zorgen, dat de opgroeiende maden (na 24 uur komen ze reeds te voorschijn) voldoende voedsel vinden. Wanneer de maden volgroeid zijn (tegen het verpoppen aan) brengen we ze over in een schoon bakje en zetten deze op een koele plaats, zodat we ze een tijdje langer kunnen bewaren eer ze gaan verpoppen. Zo kunnen we voorkomen, dat de gehele portie tegelijkertijd gaat verpoppen. Neem af en toe een deel uit de "voorraad" om de vogels te voeren. Alvoorens de maden te voeren, kan men ze nog even onder een flinke straal van de waterleidingkraan afspoelen en op een zeef laten uitlekken.

Wil men in plaats van maden volwassen vliegen kweken als levend voer, dan biedt de hierbij afgebeelde vliegenkweekkooi uitkomst. Zijn de vliegen eenmaal uitgekomen, plaats dan een stofzuiger, met in het mondstuk een stukje nylonkous, door de opening van de vliegenkweekkooi en zuig de vliegen in de nylonkous. Even de vliegen onder de waterkraan houden. Geef ze zo aan de vogels. De vliegen zijn dan nog nat en kunnen niet meteen wegvliegen, zodat de vogels de kans krijgen, ze te verorberen.

Frans Delnad

7

MUTATIES BIJ DE LACHDUIF

Tekst en foto's:
Hein van Grouw, Deventer

Phaeo

Bij de mutatie phaeo wordt het eumelanine totaal gereduceerd. De hoeveelheid phaeomelanine blijft onaangetast. Bij de lachduif bewerkstelligt deze mutatie tevens een verplaatsing van het phaeomelanine naar de rand van de veer. Hierdoor ontstaat op de vleugel-, rug- en staartveren een zoming. Deze omzoming is echter niet onlosmakelijk verbonden met de phaeo-mutatie, want het is goed mogelijk, een phaeo te fokken met een egale rug- en vleugelkleur. Het gaat hier dus om twee verschijningsvormen van een genetisch zelfde mutatie. Deze beide verschijningsvormen worden ook in de standaard genoemd. De gezoomde heet kortweg phaeo, terwijl de egaal gekleurde de naam roodbruin (met witte nekband) gekregen heeft. De benamingen uit de standaard kunnen echter enige verwarring opleveren, omdat hier twee namen (phaeo en roodbruin) voor dezelfde mutatie gebruikt worden. Het is wellicht duidelijker om in het vervolg te praten over **phaeo-gezoomd** en **phaeo-egaal**.

Behalve in deze twee verschijningsvormen is de phaeo-mutant ook in verschillende kleurvarianten te fokken. Op dit moment bestaan er drie varianten, te weten phaeo met en zonder perzikkop en phaeo in combinatie met de pastelmutant. Het toevoegen of het juist achterwege laten van de aanvulling **perzikkop** of **pastel** geeft dan aan, om welke kleurvariant het gaat. Hierdoor ontstaan de volgende kleurbenamingen voor de zes phaeo-varianten. De tussen haakjes genoemde kleuren zijn de namen uit de standaard. **Phaeo-gezoomd** (phaeo), **phaeo-egaal** (roodbruin), **perzikkop phaeo-gezoomd** (perzikkop phaeo), **perzikkop phaeo-gezoomd** (perzikkop roodbruin met witte nekband), **pastel phaeo-gezoomd** en **pastel phaeo-egaal** (witkop roodbruin).

Vererving en kleurbeschrijving.

De phaeo-mutatie vererft op een andere wijze dan de meeste mutaties. Bij deze mutatie kan niet gesproken

worden van dominant of recessief. Phaeo gekruist met niet-phaeo (bijv. wildkleur, isabel of ivoor) geeft altijd een tussenvorm, de zogenaamde **grijsnek**. Wanneer deze grijsnekken onderling gekruist worden, dan zullen er weer phaeo's, niet-phaeo's en grijsnekken geboren worden in de verhouding 1:1:2. De grijsnek is dus een intermediaire kleur, een kleur die nooit fokzuiver gefokt kan worden. Om die reden heeft de N.B.v.V. besloten, de grijsnekken niet in de standaard op te nemen.

Over wat betreft de vererving van gezoomd ten opzichte van egaal bestaat nog veel onduidelijkheid. De praktijk wijst uit, dat het "wit" hardnekkig terugkomt in egale dieren. Echter ook bij de gezoomden hebben we te kampen met teveel wit, waardoor vooral op de stuit de zoming vaak verdwijnt. De verschillende kleurvarianten binnen de phaeo-mutatie vererven volgens

hun eigen, reeds bekende, wetten. De niet-perzikkop is recessief en geslachtsgebonden ten opzichte van de perzikkopvariant en de pastelvariant is voor deze beide andere varianten autosomaal recessief.

De standaard stelt voor de gezoomde verschijningsvorm dat, ongeacht de kleurvariant, de omzoming een regelmatig verloop dient te hebben. Deze omzoming bevindt zich alleen aan de veren van het vleugeldek, de rug, de stuit en de staart. Minimaal de twee bovenste staartpenen moeten gezoomd zijn. De staart is dus niet geheel wit, zoals de standaard voorschrijft. Hoe scherper de zoming is afgetekend, hoe beter het is. Het veerhart dient helder wit te zijn.

Voor de egale verschijningsvorm geldt juist, dat de veren van het vleugeldek, de rug, stuit en staart effen van kleur zijn zonder een spoor van wit in het veerhart.

De
isel

De kleur van de (omzoming van de) vleugel-, rug- en staartveren is bij de phaeo bleek roodbruin. De kop en borst zijn warm crèmekleurig met een roodbruine waas. Oogkleur is zwart met donkerbruine iris.

Bij de perzikkop-phaeo moet de kleur van de (omzoming van de) vleugel-, rug- en staartveren warm roodbruin zijn. De kop en borst zijn helder grijs met een warme paarse waas. Ook bij deze kleur dient er naar gestreefd te worden om de borstkleur zover mogelijk te laten doorlopen naar de buik. De oogkleur is zwart met een donkerbruine iris.

De (omzomingen van de) vleugel-, rug- en staartveren van de pastel-phaeo zijn licht kaneelkleurig. De kleur van de kop en de borst moet wit zijn. Oogkleur is donkerrood met een donker roze-rode iris.

Voor alle phaeovarianten geldt, dat zij een helder witte nekbands hebben. Ook de vleugelpennen moeten zuiver wit zijn en de onderstaarttekening is afwezig.

Opmerking.

Grijsnekken worden nog vaak aangezien voor phaeo-egal. Dit geldt vooral voor de grijsnekken die ook een dubbele isabelfactor bezitten. Bij deze vogels is de kleur van de nekbands, de vleugelpennen en de staarttekening zo opgebleekt, dat deze bijna wit lijkt. Ook in de standaard is deze fout gemaakt. Bij de perzikkop phaeo-egal (perzikkop roodbruin met witte nekbands) staat het volgende: "de vleugelpennen zijn wit met een grauwe waas. De staarttekening, die aan de onderkant van de staart is te zien, moet strak afgetekend zijn. Het grijs van de tekening loopt tot halverwege de staart en wordt in het midden overdekt door de onderstaartdekveren".

Bij de phaeo-mutatie is dit onmogelijk, omdat hierbij al het eumelanine is verdwenen uit de veren. En juist dit eumelanine was verantwoordelijk voor de kleur van de slagpennen en de staarttekening.

Qua egaliteit wint een grijsnek het altijd van een phaeo-egal. Bij deze laatste blijft de egaliteit van vooral de mantelpennen een moeilijk punt. Zolang bovenstaande tekst uit de standaard niet wordt aangepast, zal deze oneerlijke concurrentie tussen beide kleuren blijven voortbestaan.

Foto's:

1. Perzikkop phaeo-egal.
2. Phaeo-egal.
3. Pastel phaeo-egal.

usel

De /

1

De Ringmus

Als
voliërevogel is de Ringmus
in Nederland een nieuwkomer.

Algemeen worden er tien ondersoorten van de Ringmus aangehouden. Hij komt voor in praktisch geheel Europa (tot de juli-isothem van 12-13 graden C) en in Azië. Bovendien is hij met succes ingevoerd in Zuid-Australië en de Verenigde Staten. De ondersoorten, naast de *Passer montanus*, zijn *transcaucasicus*, *dilutus*, *dybowski*, *saturatus*, *kausensis*, *tibetanus*, *iubilaeus*, *obscuratus* en *malaccensis*. De uiterlijke verschillen zijn echter niet erg groot. Bij deze vogels zijn de sexen voor ons, maar niet voor de vogels natuurlijk, gelijk van kleur. Opvallend zijn de witte wangen en zwarte plekken, de lange witte kraag ("ring"mus) en de

In België heerst enige consternatie sinds de genoemde vogel als jachtvogel werd geschapt, evenals dat met de Merel daar het geval is. In Duitsland is de Ringmus als volièrevogel toegelaten (geringd!), maar in Groot-Brittannië wordt hij als schadelijk wild beschouwd; hij mocht daar dan ook slechts gehouden worden onder tal van regels. Pas dit jaar is er weer de mogelijkheid, deze vogel ook op tentoonstellingen te brengen, evenals de Huismus. (Passer montanus)

twee bleke vleugelstrepen. Kenmerkend is voorts de golvende vlucht. Hoewel niet frequent, worden toch af en toe meldingen gemaakt van hybridisatie met de Huismus, Spaanse mus en Kaapse mus. De Ringmus is muzikaler dan de Huismus. Het betreft hier een vogel van laag- en heuvelland. In Zwitserland leeft hij beneden de 700 meter. Ook langs kustlijnen komt hij voor, tenminste als die begroeid zijn. In Oost-Azië vervangt hij de Huismus en is daar erg tam. In België leven ongeveer 210.000 paren, in Nederland tussen de 500.000 en 750.000 paren en in het voormalige West-Duitsland 350.000 - 1.500.000

osel

De

paren. De oudste teruggemelde geringde vogel was 12 jaar en 9 maanden. De Ringmus is standvogel of korte afstandtrekker.

Ringmussen zijn alleseters. Ze eten (halfrijpe en geweekte) granen en voorts allerlei onkruidzaden en ongewervelde dieren. In de dorpen en steden komen daar nog bij gekookte aardappels, brood, kuikenmeel en -korrels, keukenafval, fruit en bessen. In het algemeen wordt meer plantaar-

dan weer in de kolonie, maar toch ook soms in het nest. Op Sardinië is waargenomen dat er uitgebreid genesteld wordt in november, maar bijvoorbeeld in Rusland trekken de vogels daar dan juist weg. Bij sneeuw komen de vogels dichtbij huizen om aldus te profiteren van de mensen en hun afval. Ringmussen zijn principieel monogaam en een band duurt levenslang. Een mannetje neemt er echter ook wel eens een weduwe bij. De

vaak zowat alleen. Er zijn vaak succesrijke éénoudergezinnen. Zijn er te weinig nestplaatsen, dan vertrekken de jonge vogels en vormen vaak een nieuwe kolonie. Het nestterritorium is niet meer dan 1 meter. Veel nesten zijn in parken, oude boomgaarden en bosjes. Worden er veel nestkasten opgehangen, dan komen er meer Ringmussen. De dichtheid van de populatie kan dan toenemen tot (geconstateerd!) 3900 paar per vierkante km. Uitgevlogen jongen roesten in dichte dekking, later voegen zich de ouders bij deze jongen. Als de ouders echter in het nest roesten, zit het mannetje er niet altijd in, maar vaak vlak erbij. Het koppel doet alles samen: eten, baden, enz., wat voor mussen uniek is. In onze contreien zijn Ringmussen vrij schuw, in het oostelijk deel van het verspreidingsgebied zijn ze echter erg tam. Zandbaden is altijd een sociaal gebeuren. Als een predator zichtbaar wordt, houden de vogels zich stil in dichte dekking. Het mannetje verdedigt het nest tegen soortgenoten; hij is verder de baas over Boomklever, mezen en Bonte vliegenvanger. Hij ruimt echter het veld voor Huismus en Spaanse mus.

In februari en maart, maar vooral in april, baltsen de vogels ook in groepen. Dit luidt het komende broedselzoen in. De paringen vinden plaats bij het nest, vanaf 8 dagen vóór het leggen van het eerste ei. Het mannetje paart per keer 5 tot 10 maal met het vrouwtje. Het vrouwtje is bij het nest dominant. Dit nest zit in een holte of is vrijstaand. Soms zit het zelfs in de grond. Vrijstaande nesten zijn 12,5 cm in doorsnee en hebben een zijingang. Van buiten naar binnen bestaat

2

dig dan dierlijk voedsel gegeten, maar van april tot juni kan het dierlijk aandeel tot 73 % van het menu uitmaken. In de maag zit voorts altijd een behoorlijk aandeel in grit. De jongen worden voornamelijk met insecten en spinnen gevoerd (rupsen, kevers, vliegen, mieren, spinnen en in het begin veel bladluizen en andere kleine, zachte dieren). Na zes dagen worden ook grotere en hardere insecten gevoerd. Na tien dagen ook zaden en de uitgevlogen jongen krijgen bijna uitsluitend zaad.

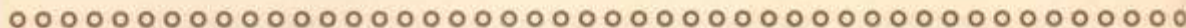
Ringmussen zijn het gehele jaar door sociaal. In de winter worden min of meer grote groepen gevormd, die rondzwerven in een gebied tot 100 vierkante km. Ook roesten ze sociaal. In september en oktober wordt het nest weer belangrijk. We zien soms zelfs de mannetjes dan voor het nest baltsen en ook wordt er wel eens met nestmateriaal gesjouwd. Ook jonge mannetjes proberen dan een nestplaats te veroveren. In december stoppen die activiteiten echter weer geheel. De meeste vogels roesten

paarvorming vindt grotendeels al in de herfst plaats. Beide vogels bouwen, broeden en voeren de jongen. Elke ouder voert doorgaans dezelfde jongen. De vader voert echter de uitgevlogen jongen van de eerste ronde

3

De
sel

4

het nest uit plantenstengels, worteltjes, bladeren, hooi, mos, haar en veren. Het wordt steeds opnieuw gestoffeerd van binnen, ook tijdens het broeden, met o.a. bloemblaadjes. In het voorjaar duurt het bouwen van het nest 5 dagen. De eieren worden soms al gelegd voor het nest klaar is, maar de eieren worden netjes, met het nieuwe materiaal eronder, omhooggebracht. Meestal zijn er tussen 2 en 7 eieren, 5 is het meest gebruikelijk. De eieren zijn (vuil)wit en zwaar gespikkeld en gevlekt. Ze meten gemiddeld 19,3 x 14,01 mm en wegen 2,11 gram (ook weer gemiddeld, want zowel in afmetingen als in kleur zijn er grote verschillen). Beide ouders broeden; het vrouwtje altijd 's nachts. Het broeden neemt 12 dagen in beslag, de jongen vliegen na 15 tot 20 dagen uit en zijn 14 dagen later zelfstandig. Een broedsel duurt gemiddeld 40 dagen.

Natuurlijk komen niet alle jongen groot. Het laatst uitgekomen jong is meestal slechts reserve. Slecht, koud en nat weer kost vele jongen het leven, er is dan te weinig voedsel voor de jongen. Uitgevlogen jongen zijn ook kwetsbaar; koude en regen eisen hun tol en veel vijanden liggen op de loer: Steenuil, kat, wezel, eekhoorn, Vlaamse gaai, Ekster, Sperwer en nog vele meer. De jongen die overleven ruïen vóór de herfst het hele verenkleed en zijn dan uiterlijk nauwelijks nog te onderscheiden van hun ouders.

Als voliërevogel.

De Ringmus is sinds 1 september 1994 in Nederland, indien geringd, een legale voliërevogel. Het is nu even afwachten, hoeveel van deze

vogels er boven water komen. Het is in ieder geval zeker, dat diverse mensen in het verleden, ook in Nederland, ermee gekweekt hebben. Het is een aantrekkelijke voliërevogel, fraai van kleur en niet te groot voor een betrekkelijk kleine volië. Helaas blijven de vogels, ook gekweekte, tamelijk schuw. Zolang er niets vreemds gebeurt leren ze hun verzorger goed kennen, maar een vreemde bij de volië maakt ze onmiddellijk weer schuw. Wil men een vogel voor de tentoonstelling bestemmen, dan zal men hem daar al heel vroeg aan moeten wennen. De meest radicale manier is één vogel apart met de hand grootbrengen en hem geen contact te laten hebben met soortgenoten. Zulks

een vogel wordt dan een pure imprint, die uiterst mak wordt en zich uitstekend "showt". Helaas is met een dergelijke vogel absoluut niet meer te kweken, vooral als het een mannetje is. Het zou beter zijn, een jonge vogel regelmatig een dag, of enkele dagen, in een tentoonstellingskooi te plaatsen en hem tussendoor weer bij soortgenoten te laten. Ringmussen op tentoonstellingen in België zijn echter zonder uitzondering pure imprints en ze scoren bijna altijd hoog. Een volië voor Ringmussen hoeft niet echt groot te zijn, maar het kweken gaat toch het beste in een redelijke ruimte, van bijvoorbeeld 3 x 2 x 1 m (l x h x b). Enige aankleding met dennetakken is aan te bevelen, het brengt de nodige rust. De nestkasten worden het best in het achterste gedeelte gehangen en bij voorkeur droog en niet in de zon. Het gat moet 35 mm middellijn zijn. Het mooiste is een nestkast met twee afdelingen, met een soort vestibule, dan een half schot en dan de eigenlijke nestruimte. Hooggeplaatste kasten genieten de voorkeur. Andere vogels vormen geen probleem, zolang ze klein zijn (tot Groenling) en het er niet te veel zijn. Het beste is echter één man en één of meer vrouwtjes. Twee mannen in één volië vechten niet, maar ze gooien vaak de eitjes van de concurrent uit het nest.

Het voedsel voor de oude vogels is geen probleem. Ik ga meestal uit van tropisch gemengd zaad en voeg daar witzaad, hennep en haver (gepeld) aan toe. Ook eivoer en pluimveekor-

5

osel

De

rels worden gegeten, evenals af en toe een paar meelwormen. De waterbak moet niet dieper zijn dan 1 cm; jonge vogels verdrinken zelfs in 2 cm water! In het voorjaar is het goed, het zaad vóór te weken.

Vanaf maart geven we ook nestmateriaal, ook als er al een nest is gebouwd. Geschikte materialen zijn hooi, gedroogd gemaaid gazongras, kokos en kippeveren, liefst witte. Vanaf eind maart zijn er al eieren te verwachten. Nestinspectie is meestal geen probleem, het is zelfs aan te bevelen regelmatig even te kijken, dan wennen de vogels eraan.

Het samenstellen van een koppel kan een probleem zijn, immers de geslachten zijn op het oog gelijk. Met een beetje oefening is echter best te zien wat mannen en wat poppen zijn. Ik geef enkele hints, die tesamen best uitsluitend zullen geven:

1. mannen zijn forser dan poppen
2. het wit bij mannen is witter
3. het bruin bij mannen is rossiger
4. mannetjes zingen vóór het nest vaak uitbundig
5. de vleugel van mannetjes is gemiddeld 7 mm langer
6. mannetjes wegen gemiddeld 2 gram meer dan vrouwtjes
7. broedplekken zijn bij vrouwtjes veel groter
8. mannetjes leggen nooit eieren
9. worden er eieren uitgegooid, dan zitten er waarschijnlijk twee mannetjes in de volière.

Als er jongen zijn, geven we de eerste dagen bij voorkeur buffalowormen en roerei (vrij vochtig). Een witte meelworm kan ook beslist geen kwaad. Jonge Ringmussen groeien aanvankelijk heel weinig, dit in tegenstelling tot Huismussen. Aan het roerei voegen we ná het koken wat gistocal toe. De buffalowormen laten we leven in opfokmeel; dat verhoogt de voedingswaarde. We ringen vanaf de vierde dag. Wettelijk is 2,7 mm voorgeschreven, met code. Dat is heel geschikt als maat, beter dan bij de Huismus, waar een te kleine ring is voorgeschreven. We kunnen leukoplast of ventielslag gebruiken om de ringen minder te doen opvallen. Nodig is dit bij mij echter nooit gebleken. Na een week geven we ook bruine meelwormen (met mate) en geweekte zaden (12 uur weken bij 20 graden C en flink spoelen. Bewaren in de koelkast).

Helaas gaan er nogal wat jongen dood vóór of in de rui. Het is daarom aan te bevelen, een anticoccidosemiddel te geven op regelmatige basis (5 dagen per week, 1/2 gram ESB-3 per liter). Bovendien geven we de jon-

gen half zaad en half eivoer en we geven extra vitamines gedurende de medicament-vrije dagen.

Zoals het met elke gedomesticeerde vogel gaat, komen er vroeg of laat mutaties voor. Bij de Ringmus trad als eerste bruin op, maar, hoewel ik het aanvankelijk niet geloofde, is deze eigenschap bij Ringmussen autosomaal-recessief, hetgeen o.a. betekent, dat ook poppen split kunnen zijn. Bij Ringmussen is dit bruin werkelijk het einde: echt licht kaneelkleurig en de gehele tekening is behouden gebleven. Verder is er opaal, ook een auto-

bij een koppel agaat Huismussen. Tot mijn verbazing kwam er een nest normaalkleurige vogels uit, waarvan er één een man bleek te zijn. Ik zal zeker proberen van deze hybride zoon, die zeker split voor agaat is, jongen te fokken met een (onverwante) Ringmus. Wellicht geeft de toekomst nog meer verrassingen.

De Ringmus begint al duidelijk gedomesticeerd te raken. Mijns inziens heeft hij, ook voor de liefhebberij, nog een grote toekomst. Als we hem vergelijken met de Huismus, dan is er echt nog veel te verwachten, immers

6

somaal-recessieve eigenschap. Beide eigenschappen zijn te combineren, maar dat levert weinig voordeel op: beide mutaties zijn op zich al prachtig. Een nieuwe mutant is agaat. Helaas is er maar één van en die zit helaas niet bij mij in de volière. Ik heb echter opties op nakweek.

Een goede vriend van me uit Engeland paarde een phaeo Huismus man met een Ringmus. Onder de F1 was een phaeo man. Die was vruchtbaar en verwekte enkele phaeo zonen, gepaard aan een Ringmus. Eén zo'n F2 phaeo man importeerde ik enige jaren geleden. De F3 phaeo dochters blijken echter niet al te vruchtbaar te zijn. De mannen zijn daarentegen steeds redelijk goed vruchtbaar. Vooral de dochters (phaeo F3) zijn prachtig getekend. Zie hiervoor ook de foto's. Bij navraag bij een zéér deskundige professor, kreeg ik te horen, dat de hybridevrouwtjes wel minder, maar niet geheel onvruchtbaar zijn. Zodoende denk ik, dat ik toch nog blijf proberen, met de F3 vrouwtjes verder te fokken. Het afgelopen jaar had ik een Ringmus ergens teveel zitten. Ik zette hem

van de Huismus zijn er in betrekkelijk korte tijd méér verschillende mutaties gefokt dan van enige andere Europese cultuurvogel. Ik ben overigens geen voorstander van het fokken van bastaarden. Echter, als het daardoor mogelijk is, bestaande mutaties in een andere soort in te fokken, ben ik geen tegenstander van hybridisering.

Bij de foto's:

1. Winterkleed natuuropname.
2. Zomerkleed natuuropname.
3. Phaeo pop F3; let op de fraaie lichte tekening.
4. Bruin opaal.
5. Bruin.
6. Phaeo man f2; mannen zijn bij phaeo altijd veel donkerder dan de poppen.

Literatuur:

1. S. Cramp e.a., *Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa*, vol. VIII, Oxford University Press 1994 (Oxford/New York).
2. J. Denis Summers-Smith, *Poyser Ltd. 1988 (Calton)*.

Deze Amazone is een ondersoort van de Blauwwang Amazone.

Men noemt haar meestal Roodvoorhoofd Amazone. Het is een zeldzame vogel, met afnemende aantallen in zijn leefgebied, Oost-Brazilië.

Ontbossing en landbouwcultuur hebben

zijn natuurlijke kweekgronden doen verdwijnen. Er bestaat geen sterke zekerheid over zijn overleving in de vogelwereld. Ook het stropen voor de handel heeft tot deze situatie bijgedragen.

De Roodvoorhoofd

Het meest opmerkelijke verschil tussen de *A.d.rhodocorytha* en de nominatform, *A.d.dufresniana*, is de rode kleur op voorhoofd en kroon, plus wat rood op de 3 of 4 eerste ondervleugelveren. De *A.d.dufresniana* mist die rode kronen, doch bezit meer geprononceerde blauwe wangen, waar haar naam vandaan komt, en wat geel aan de eerste 3 ondervleugelveren.

Rhodocorytha's bezitten alle voordelen om een uitstekende gezelschapsvogel te worden en hebben de reputatie, goed te spreken, ondanks hun zeldzaamheid. Het is te hopen, dat hun behoud de eerste reden zal zijn om ermee te kweken, en dat jonge vogels nooit de vogelmarkt zullen bereiken.

Bij mij gebeurde het allemaal bij toeval. In 1980 vroeg een vriend van me, te zorgen voor zijn 2 Amazonepapegaaien, wat achteraf Roodvoorhoofd Amazones bleken te zijn. In die tijd wisten we nog niet, van welk geslacht ze waren. We plaatsten ze in een kleine voliëre, waarin een oud 45 graden Kaketoenest hing van 180 cm lang, met een binnenafmeting van 30 x 30 cm.

Tot onze verwondering toonden de vogels interesse om te gaan kweken; ze produceerden na enkele weken een legsel van 3 eieren. Toen wisten we al, dat er minstens een pop bij was. Toen de eieren eenmaal uitgekomen waren, hadden we zekerheid, dat het een paar was. Alle drie de eieren werden door de ouders uitgebreed en tot gezonde jongen grootgebracht. We waren dan ook echt verwonderd, dat dit de eerste geslaagde kweek in de wereld was met deze soort in gevangenschap.

Daarom bleven de vogels bij mij en gingen we verder met kweken. Jammer genoeg stierf de man na 2 1/2 jaar, wat ons natuurlijk met problemen achterliet. Door een zuiver geluk telefoneerde een architect uit Liverpool me, om te vragen, wat voor een soort Amazone hij in zijn bezit had. Ik vroeg hem, een foto op te sturen van de vogel, wat hij ook deed. Tot onze verbazing bleek het niet alleen een Roodvoorhoofd Amazone te zijn, maar bovendien een man, dus precies wat we zochten.

Hij wilde de vogel niet verkopen, maar ik mocht hem lenen, als ik dat wilde.

Amazone

(*Amazona dufresniana rhodocorytha*)

Deze man werd vlug bij mijn pop geplaatst, die me een begin van een stam had gegeven. Wat ik in gedachten hield, vanwege de zeldzaamheid van deze vogels, was hen te paren op de beste manier en de bloedlijnen zoveel mogelijk uit elkaar te houden.

Ik kreeg nog een andere vogel te pakken in Nederland en een tweede bij Databird, een ingevoerd exemplaar. Hoewel het geen ideale vogels waren, hebben ze het toch mogelijk gemaakt, de bloedlijn verder te verwijderen. Het beste wat ik kon doen, was: proberen een 25 % relatie te bereiken met de nog komende jongen.

Het uitbroeden.

Het is zeer moeilijk om te weten, of men ja of nee de eieren en jongen moet wegnemen bij hun ouders. Ze hadden sommige eieren vernield en enkele jongen gedood, dus besloot ik ze maar weg te nemen. Daarvoor hadden de Roodvoorhoofd Amazones mij nooit het vertrouwen gegeven dat ze goede ouders waren. Bovendien wilde ik niet gaan experimenteren, voordat er meer vogels voorhanden waren voor de doorkweek. Het weg-

nemen van de eieren of jongen stimuleert de dieren meestal tot een nieuw legsel, iets wat ik niet graag doe, maar ik vond het toch goed, de aantallen wat op te drijven, gezien de zeldzaamheid van deze dieren. Ik heb de eieren dus op de natuurlijke manier laten uitbroeden en de jongen grootgebracht met onze gebruikelijke methode.

In de vogelhouderij.

De Roodvoorhoofd Amazone is geen gewone vogel in onze vogelhouderij, wat waarschijnlijk te wijten is aan de nog slechts geringe aantallen in het wild. Ik vind hem wel gemakkelijk te kweken, onder de juiste voorwaarden. Ik zorg er steeds voor, dat mijn vogels kunnen genieten van wat privacy en zich kunnen afzonderen, als ze daaraan behoefte hebben.

Ze gaan niet in de nestkast, behalve om te broeden, en komen nooit bij elkaar, behalve om te paren. Steeds zul je de man en de pop op een verschillende plaats in de volière aantreffen, waar ze gelukkig schijnen te zijn, wanneer ze een eindje van elkaar vandaan blijven. Als ik de volière in-

ga, worden ze heel erg opgewonden, met veel gefladder en gevlieg als resultaat. Ze lieten me daarentegen wel toe, langs buiten aan het gaas naar hen te kijken. Ik kan hen zelfs aanraken en een snoepje geven, zonder boze reactie. De pop laat zich optillen om naar de eieren of jongen te kijken in het nest. Ze schijnen zich gelukkig te voelen met elk type nestkast, of dit nu horizontaal of verticaal is. Ze houden van veel hout om op te knagen in het nest, zodat ze zelf voor de bodembedekking kunnen zorgen. Ik geef mijn vogels geen mos of ander nestmateriaal.

Deze Amazones zijn niet broedrijp voordat ze vijf jaar oud zijn. Ze beginnen niet te leggen voor april en dan nog meestal tegen het einde van de maand. Een normaal legsel bestaat uit 3 of 4 eieren, meestal 4. Als ik ze de eieren zelf laat uitbroeden, leggen ze dat seizoen geen tweede keer.

Doorgaans ring ik al mijn jongen, maar de Roodvoorhoofden geven me niet de indruk, dat ze dit zullen toelaten. Ik heb sommige vogels al razend op hun ringen zien bijten en werkelijk volkomen gestressed worden, terwijl ze er op latere leeftijd geen interesse meer voor toonden.

Ik heb nooit de indruk gehad, dat ze moeilijk te kweken zijn, maar misschien heb ik veel geluk gehad. Het grootste probleem blijft echter het vinden van exemplaren, want er zijn er zeer weinig in de vogelhouderij. Ik moet wel toegeven, dat deze Amazone een van mijn lievelingsvogels is, want het is een zeer charmante vogel met een goedaardig karakter.

Met de steeds voortschrijdende achteruitgang van hun natuurlijke habitat en de vangst voor de dierenhandel is het bijna onmogelijk, dat ze in het wild zullen overleven. Tenzij de Braziliaanse overheid acties onderneemt om ze te behouden. Het is daarom de taak van de liefhebbers om ze in stand te houden. Het geeft me dan ook een goed gevoel, te veronderstellen, dat ik misschien een klein beetje heb bijgedragen om ze te helpen overleven.

Foto's: Vogelpark Walsrode/Müller.

De Burchells Fiskaal

...een weinig

De Burchells fiskaal (**Laniarius atrococcineus**) is een zeer aantrekkelijke, kleurrijke en unieke vogelsoort, die zelden voorkomt in de vogelhouderij, daar hij slechts af en toe in zeer geringe hoeveelheden wordt geïmporteerd.

Ornithologische notities.

Van de zeven soorten fiskalen, die voorkomen in Afrika, zijn er drie met fantastische kleuren: karmozijnrood, zwart en wit of geel. De Goudkap fiskaal (**Laniarius barbarus**) en de Zwartkop fiskaal (**Laniarius erythrogaster**) komen voor in centraal Afrika, en de Burchells fiskaal (**Laniarius atrococcineus**) bewoont delen van zuidelijk Afrika. De Burchells fiskaal staat ook bekend als de Karmozijnborst fiskaal (Crimson-breasted Shrike), een naam, die wat duidelijker de vogel beschrijft en die gebruikt wordt in het boek "Robert's Birds of Southern Africa", het belangrijkste vogelboek over Zuid-Afrika. De Afrikaanse naam is "Rooiboors-fiskaal".

De Burchells fiskaal, één van de kleurrijkste vogels van Zuid-Afrika, is een veel voorkomende verschijning in drogere gebieden met Acacia's. Zelfs met zijn opvallende kleuren karmozijnrood, zwart en wit, is hij moeilijk te vinden, omdat hij schuw en nerveus van aard is.

Zijn lengte bedraagt gemiddeld 23 cm. De geslachten zijn gelijk van uiterlijk. Men treft hem gewoonlijk alleen of in paren aan. Als hij rondom struiken en bomen hipt, doet hij dat met een enorme snelheid. Het beste moment om er een waar te nemen is, wanneer hij neerstrijkt op de grond om een argeloze sprinkhaan of een ander insect op te pikken. Door zijn snelle vleugelslagen is het vliegen vermoeiend; hij vliegt dan ook slechts over korte afstanden, hoofdzakelijk om tussen wat bosjes door te glijden of om naar de grond te vliegen of terug omhoog.

Leefgebied.

De soort wordt aangetroffen tot een hoogte van meer dan 1800 meter bo-

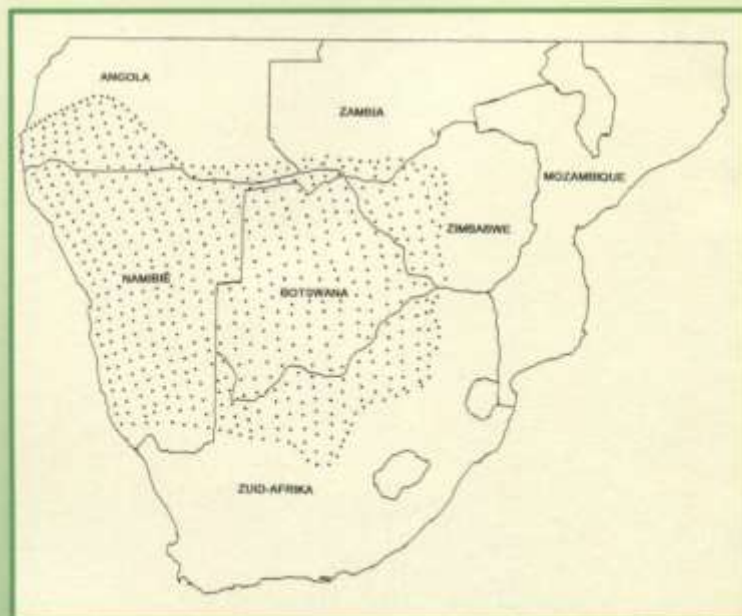
ven zeeniveau en kan daarom leven in een uitgestrekt gebied, beginnend in de Noordelijke Kaapprovincie, via Oranje Vrijstaat, Transvaal, Botswana, Namibië, noordwaarts naar het zuiden van Angola tot aan het westen van Zimbabwe. Hij geeft de voorkeur aan droog savanne-grasland met acacia's, waar hier en daar wat doornachtige struiken en andere bomen staan, maar komt ook voor in semi-aride gebieden met struikgewas. Burchells fiskalen zijn standvogels, die erg territoriaal zijn ingesteld. Paren leven permanent in een gebied van vier of vijf hectaren, als dit voldoet aan al hun behoeften. Het territorium kan echter ook veel groter zijn, afhankelijk van het beschikbaar zijn van voedsel.

Geluiden.

Het duet van man en pop is fascinerend om naar te luisteren. Het is een combinatie van luide en galmende roepen, moeilijk te omschrijven, maar een lust voor het oor. Daarnaast kennen ze nog een aantal contact-, dreig- en alarmgeluiden.

Baltsgedrag.

Het broedseizoen duurt de hele zomer tot aan de herfst, maar hoofdzakelijk van oktober tot december. Tijdens de balts jaagt de man de pop achterna in de vlucht, daarbij zoveel mogelijk zijn borst tonend. Als de balts op de grond plaatsvindt, hippen de twee als een tandem achter elkaar aan.

gehouden, maar kleurrijke en interessante vogel.

Broedgedrag.

Hun komvormige nest, met een doorsnee van 100 - 120 mm, wordt gewoonlijk in vijf dagen gebouwd. Het wordt uitsluitend geconstrueerd uit stroken bast en wat spinrag om de bast bij elkaar te houden. De hoogte kan variëren van twee tot vier meter in een acaciaboom, ofwel tegen de stam of in een takvork.

Het gemiddelde legsel bevat twee tot drie eieren, die aanzienlijk in kleur kunnen variëren, van lichtgeel tot bleekgroen of flets blauw, met roodachtig bruine vlekjes op de stompe kant. Heel af en toe worden wel eens volslagen witte eieren gelegd. Na 16 of 17 dagen komen de eieren uit. De jongen verlaten het nest als ze 18 - 19 dagen oud zijn; ze zijn vlekkerig bruin met zwartachtige bovendelen (zie het jong op de foto). Tegen het volwassen worden, lijken ze op een fletse uitgave van hun ouders, met wisselende hoeveelheden karmozijnrood.

Burchells fiskalen zijn tijdens het broedseizoen behoedzame en schuwe vogels. Het is een zorgwekkend feit, dat Burchells fiskalen, wanneer ze tijdens het broeden worden gestoord, één van de weinige vogelsoorten zijn, die hun jongen in de steek laten en hun nakomelingen zelfs uit het nest gooien, alvorens het nest uit elkaar te trekken.

Warwick Tarboton - een bekend ornitholoog, met wie ik heel wat weekends samen heb doorgebracht om vogels in Zuid-Afrika te bestuderen - heeft een veldstudie gewijd aan de Burchells fiskalen over een periode van vijf jaar. Hij heeft meer dan honderd verschillende broednesten bestudeerd en was verrast over het gemak, waarmee de vogels kunnen worden verstoord. Een paar keer heeft Warwick met eigen ogen waargenomen, hoe de vogels hun nest aan het afbreken waren!

Tijdens twee verschillende observaties heeft hij Burchells fiskalen gezien met helder gele borsten. Waarschijnlijk waren dit spontane, in het wild opgetreden mutaties, die echter niet kunnen overleven vanwege de kracht van het natuurlijke gen.

Voedsel.

Burchells fiskalen voeden zich uitsluitend met insecten. Hun voedsel bestaat uit allerlei sprinkhanen, rupsen, spinnen, wandelende takken, bidsprinkhanen, enz.. Het voedsel wordt gezocht onder in bomen en bosjes, maar vooral op de grond, waar ze op lijsterachtige wijze bladeren opzij gooien, op zoek naar insecten. Op zo'n moment heeft u de meeste kans, ze te zien rondhippen op voedseltocht, voordat ze weer snel een boom invliegen.

In de vogelhouderij.

Burchells fiskalen zijn in de vogelhouderij een zeldzaamheid, zelfs in Zuid-Afrika, waar ze in de natuur volop voorkomen. De voornaamste oorzaak hiervoor is, dat ze zich

uitermate territoriaal gedragen tegenover papegaaien, parkieten, prachtvinken, wevers, duiven, enz., die zich verzamelen rond waterplaatsen en in voedselgebieden, waar ze vaak in grote aantallen voorkomen. In de buurt van een waterplaats zal men nooit meer dan één of twee Burchells fiskalen aantreffen!

Een tweede reden waarom ze nooit in grote aantallen worden geïmporteerd is, dat ze zo ver van elkaar vandaan leven, dat het voor vangers moeilijk is ze te pakken te krijgen, met uitzondering van een enkeling of een paartje.

De laatste 5 - 10 jaar zijn er echter enkele Burchells fiskalen geïmporteerd en ik ken een paar vogelliefhebbers,

Eén van de Burchells fiskaalouders komt zenuwachtig kijken, of alles in orde is met het jong van twee dagen oud. Het lag te slapen.

Een Burchells fiskaal voedt zijn jong in het nest met een rups. Gekrulde strookjes schors en spinrag worden

De

se

die het geluk hebben, deze prachtige vogels in hun bezit te hebben. Jammer genoeg gaat het dan meestal om één exemplaar.

Als er twee Burchills fiskalen bij een zending importvogels zitten, doet u er goed aan, ze beide te kopen, want dan gaat het bijna zeker om een in het wild gevangen koppel. Het zou toch zonde zijn, als zo'n koppel uit elkaar werd gehaald met het doel te kunnen pronken met één alleen gehouden vogel.

De ware schoonheid van deze vogelsoort krijgt men pas te zien, als ze samen als koppel hun duet vertolken en hun schitterende, karmozijnrode veren in volle glorie laten zien.

Ze zijn gemakkelijk te houden op zachtsnavel- en insectenvoer. Vul het zachtsnavelvoer aan met allerlei insecten, zoals meelwormen, sprinkhanen, krekels en bidsprinkhanen. Spinnen worden ook met smaak verorberd. Alleen insecten kunnen gemakkelijk zelf worden gekweekt, zodat u een goede voorraad levend voor heeft.

De vogels houden niet van het vocht-

ge, Europese weer in de winter. Ze moeten dan ook een droog, verwarmd binnenverblijf hebben, met een minimumtemperatuur van 12 - 15 graden Celsius.

Er mee kweken zou echter wel eens een heel ander verhaal kunnen zijn. Alleen al de unieke manier, waarop ze hun nest bouwen van stroken schors, zou het kweken kunnen bemoeilijken. Aan de andere kant is het echter mogelijk, als ze werkelijk willen broeden, dat ze genoeg nemen met andere types bouwmaterialen. Het zou wel een enorme prestatie zijn, wanneer een vogelhouder erin zou slagen, deze vogels met succes te kweken. Maar ik ben ervan overtuigd, dat een vogelliefhebber, die het geluk heeft, een koppel Burchills fiskalen op de kop te kunnen tikken, veel genoeg zal beleven aan een dergelijk experiment.

Bij de foto's.

Toen ik nog in Zuid-Afrika woonde, heb ik eens een reis van 240 kilometer ondernomen om het nest van Burchills fiskalen te fotograferen. Ik had het nest ontdekt en verwachtte, dat er nu wel jongen zouden zijn. Groot was

mijn teleurstelling, toen ik bij aankomst ontdekte, dat het nest in stukken op de grond lag. Het was waarschijnlijk uit elkaar getrokken door de ouders ofwel door een natuurlijke vijand, misschien een gevleete genetkat - een kleine katesoort die dol is op vogels.

Een half uurtje later echter ontdekte ik in de buurt het mannetje van de Gestreepte vechtkwartel (*Turnix sylvatica*), dat bezig was, een legsel van drie eieren te bebroeden in een kuiltje op de grond onder een graszode t midden van een doornig bosje acacia's. Dit was nog veel mooier dan de Burchills fiskaal, want nog nooit was iemand erin geslaagd, een natuuropname te maken van een broedende Gestreepte vechtkwartel. Een paar uur later had ik een unieke collectie foto's van de Gestreepte vechtkwartel!

Een paar jaar later ontdekte ik toevalligerwijs een paartje Burchills fiskalen, dat bezig was met het bouwen van een nest. Ik vatte het plan op, nu dan de zo gewenste foto's te maken van deze aantrekkelijke vogelsoort. Ik vond, dat ik het beste een schuilhut kon plaatsen op ongeveer 50 meter van het nest, waarna ik deze elke dag een beetje dichter naar het nest kon verschuiven tijdens de broedtijd, zodat ik op ongeveer 5 meter afstand zou zitten op het moment, dat de twee jongen uitkwamen. Doordat ik de schuilhut zo geleidelijk verplaatste, gespreid over zo'n lange periode, werden de oudervogels niet verontrust. Tegen de tijd dat de jongen uitkwamen, hadden ze mijn schuilhut volkomen geaccepteerd.

Eén van de jongen ging al na een paar dagen verloren en ik was bang, dat ook nu weer al mijn moeite om deze vogels te fotograferen zou eindigen in een fiasco. Toen het overgebleven jong echter ongeveer 14 dagen oud was, had ik er voldoende vertrouwen in, dat ik het kon fotograferen zonder de oudervogels te storen. Mijn schuilhut stond intussen op 2 meter afstand van het nest.

Eén van mijn doelstellingen was, de delicate, staalachtige, blauwgrijze oogkleur van het jong vast te leggen, waaraan deze soort te herkennen is. Door mijn geduldige benadering en door het langzaam laten wennen van de oudervogels aan mijn uitrusting, slaagde ik erin, een opmerkelijke serie foto's te maken.

Een jong van 16 dagen oud in het nest, dat gemaakt is van uitsluitend stroken bast - karakteristiek voor deze vogelsoort.

Toekomst van de vogelliefhebberij

In de samenleving ontstaat steeds meer een negatief beeld over het houden van vogels en uitheemse diersoorten in het algemeen. Mensen zien de verschrikkingen van de illegale handel en de huisvesting van dieren in veel te kleine kooien. Dit past niet meer in deze tijd. Het kind van vandaag wordt geleerd, dat dieren vrij moeten leven en daar gelaten moeten worden waar zij thuishoren. Zijn die dieren dan toch hier, dan moeten zij diervriendelijk worden behandeld. Deze "mentaliteitsverandering" wordt ook goed zichtbaar gemaakt in de meeste dierentuinen. De mensen willen geen verzameling dieren zien in kleine hokjes.

Ik denk, dat het negatieve beeld over de vogelliefhebberij er ook voor zorgt, dat er steeds minder jeugdige vogelliefhebbers zijn en uiteindelijk de vogelhobby dood zal bloeden, als we er niets aan doen.

Dit beeld zou veranderd kunnen worden op de volgende manieren:

- Onze taak is, de al in gevangenschap zijnde vogels op een diervriendelijke manier te huisvesten en te verzorgen, zodat het voor de buitenstaanders niet lijkt op legbat-terijen voor winstbejag en/of verzamel-drift.
- Het niet meer aanschaffen van importvogels en zeker niet de illegale vogels, die vaak op schandalige manieren gesmokkeld worden. Als de vraag verdwijnt, verdwijnt op den duur ook het aanbod en de negatieve publiciteit.
- Het niet meedoen aan massale kweek. Op den duur zal de in- en export aan banden worden gelegd

en dan weet men zich geen raad meer met deze grote hoeveelheden vogels (Eigenlijk is dit al gebeurd).

- Het samenwerken van kwekers en bonden om studieboeken, fokprogramma's etc. samen te stellen, om zeldzame soorten in stand te houden op een verantwoorde manier, bijvoorbeeld zonder inteelt.
- De nadruk leggen op het kweken van de wildvorm, het raszuiver houden en de kwaliteit hiervan, dus gescheiden houden van de mutatiekweek.

Want niemand zal begrijpen (of goedkeuren), dat vogelliefhebberij inhoudt: het opsluiten van bijvoorbeeld een koppel papegaaien in een veel te kleine kooi, de verkregen jongen veel te vroeg uit het nest halen, verkopen aan een handelaar die er dan weer voor zorgt dat 9 van de 10 hun leven slijten in een veel te kleine kooi bij mensen in de huiskamer en op den duur dood gaan zonder ooit gevlogen te hebben.

Ik denk, dat deze veranderingen in het houden van vogels op den duur alleen maar ten gunste van de echte vogelliefhebberij zouden zijn en, wat het allerbelangrijkste is: ten gunste van de vogels!

Tekst en foto's: René Schuurmans, Oss.

P.S.

Graag zou ik in contact willen komen met kwekers/eigenaren van de hierbij afgebeelde spechten van ca. 18 cm grootte uit Mexico, om gegevens en eventueel ook vogels uit te wisselen.
Tel. 04120-45483.

KALENDER 1995

PESTVOGELS

Het is buitengewoon jammer, dat deze prachtige vogels zo'n foelie-lijke naam hebben. Sommige streeknamen zijn heel wat mooier, zoals bijvoorbeeld Lakvleugel, Zijde- staart, enz. Maar waarom heten de vogels eigenlijk **Pestvogels**? In vroeger tijden waren de mensen veelal heel wat bijgeloviger dan tegenwoordig. Indertijd wist men het ongeregeld verschijnen van deze vreemdelingen niet beter te verklaren, dan dat zij voorboden waren van vreselijke onheilen, bijvoorbeeld besmettelijke ziekten, zoals de pest! En daarom werden ze **PESTvogels** genoemd. Ornithologen hebben in de vorige eeuw getracht de naam te veranderen, maar dat is niet gelukt.

Ruim een eeuw geleden wist men weinig af van deze vogels en van de broedgewoonten wist men totaal niets. De schatrijke Brit John Wolley heeft hier echter verandering in gebracht. Hij trok naar Lapland en zwoer plechtig, niet terug te keren, voordat zijn grote eierverzameling was aangevuld met het ei van de Waxwing, de Engelse naam voor de Pestvogel. Met behulp van Laplandse jagers werd in juni van het jaar 1857 het eerste ei verzameld. Het jaar daarop vond Wolley zelf een legsel. Er werden aanzienlijke bedragen geboden voor de blauwachtige, donker gevlekte eieren. Naar verluidt ging half Lapland op zoek naar de eitjes. In de zomer van 1858 waren meer dan 600 exemplaren verzameld. Met gulle hand deelde Wolley eieren uit aan diverse musea. De prijzen duikelden naar beneden, de aardigheid was er af en de vogels kregen weer rust.

Meindert de Jong.

Rode kardinaal

(*Richmondia cardinalis*/*Pyrrhuloxia cardinalis*/*Cardinalis cardinalis*)

Een algemene en geliefde verschijning, de Rode kardinaal, die vrijwel overal in steden, dorpen en tuinen van Noord-Amerika is aan te treffen. Het verenkleed bestaat uit verschillende tinten rood, die sterk contrasteren met het zwarte gezicht. Het vrouwtje heeft meer bruine tinten, die bovendien aanzienlijk dofder zijn. De kardinaal heeft afgeronde vleugels en een sterke dikke snavel en behoort tot de gorzen. De kuif blijkt bij beide geslachten opvallend te zijn.

Het verspreidingsgebied strekt zich uit van de gematigde zone in de USA tot Brits Honduras en Mexico. Op Hawaii en de Bermuda-eilanden is hij geïmporteerd. Hij blijkt op Hawaii een plaag geworden te zijn, omdat hij daar het hele jaar broedt en veel schade aan de fruitteelt toebrengt. Hij breidt zich in de USA op eigen kracht noordwaarts uit en als gevolg hiervan is hij momenteel een algemene standvogel rondom New-York geworden en zelfs nog noordelijker in Canada. Waarschijnlijk is die uitbreiding plaatselijk een gevolg van de algemene verbreiding gewoonte om vogels met voertafels naar de tuinen te lokken, zodat het de dieren in de winter aan niets hoeft te ontbreken.

In de winter trekken sommige kardinalen naar het zuiden, terwijl andere in groepjes van 6 tot 24 individuen in het broedgebied blijven. Dit is vooral met de jonge vogels het geval. Wellicht heeft het genoemde voeren op de voertafels een afremmend effect op de trekdrang. Het is zeker geen uitzondering te noemen, dat typische zomervogels momenteel de neiging vertonen om te overwinteren in het broedgebied.

Het voorkeursgebied wordt door open bosland gekenmerkt, met struikgewas langs waterlopen en gemengde bosrandvegetaties, maar ook door struiken en heggen langs het water in de omgeving van huizen, stallen en andere gebouwen. Op open vlakten wordt hij echter niet aangetroffen. Schuw is hij eigenlijk niet. Gewoonlijk laat hij zich dicht benaderen en dan kan men zijn kleurrijke schoonheid van dichtbij bewonderen. Ook om zijn zang wordt hij zeer gewaardeerd. In het noorden is zijn afwisselende lied van maart tot augustus te horen, maar in het zuiden zingt

hij het hele jaar door. Hij is bekend als één van de beste zangers van Noord-Amerika en heeft nog als bijzonderheid, dat door beide geslachten wordt gezongen. De zang van het vrouwtje zou zelfs mooier zijn dan die van het mannetje. In elk geval zijn de geslachten niet op de zang alleen te onderscheiden.

De zang blijkt zeer afwisselend te zijn. Deze is uit combinaties van tonen opgebouwd, die enigszins doen denken aan iemand die zijn hond fluit. Bij de zang van een mannetje konden 28 verschillende melodieën worden onderscheiden, uit verschillende combinaties van lettergrepen opgebouwd. Bovendien is er nog een zeer zachte zang bekend, die wel **subzang** wordt genoemd en gewoonlijk in de voortplantingstijd, van februari tot april, wordt gehoord. De contactroep is een scherp **kik**, heel doelmatig in het dichte gebladerte van struikgewas; het wil niet anders zeggen dan: **ik ben hier, waar ben jij?** Op die manier kunnen de dieren elkaar eigenlijk niet verliezen.

Rondtrekken doet de Rode kardinaal maar weinig. Hij is sterk aan een bepaalde plaats gebonden. Op grond van geringde exemplaren kan men echter concluderen, dat hij zich soms wel driehonderd kilometer verplaatst en al is dit geen complete trek, het is toch zeker niet niks. In de winter trekt hij zich in noordelijke streken in beschermend struikgewas en heggen terug. Bijzonder fraai blijkt hij in besneeuwd landschap te zijn, waarbij zijn felle kleuren contrasteren met de sneeuw: echt een kerstkaart, zoals je die ook met het Roodborstje kunt zien. Op voederplaatsen komt hij ook en men kan dan zien, dat hij zich zeker niet van zijn plaats laat dringen, ook niet door grotere vogels. Onregelmatige zwermen worden soms gevormd, die wel uit zestig tot zeventig vogels kunnen bestaan.

Het biotoop van de Rode kardinaal omvat zowel vochtige streken als de woestijn. De vogels moeten op de droge Marias-eilanden voor de kust van Mexico 's morgens vroeg de dauwdruppels drinken, voordat deze verdampst zijn. Ook drinken ze wel van plasjes water, die zich in de bladoksels hebben gevormd.

Bij het balts- en broedgebied speelt de zang een belangrijke rol. Het territorium wordt zowel door het mannetje

als het vrouwtje verdedigd, zoals gewoonlijk het geval is bij vogelsoorten, waarvan beide geslachten zingen. De verdediging van het territorium wordt goed door de partners verdeeld: door het vrouwtje worden vrouwelijke indringers verjaagd, terwijl de mannetjes haar koud laten. Die worden door het mannetje aangepakt en eventueel een eind nagejaagd. Geen gemengde gevechten bijgevolg.

Het vrouwtje nodigt het mannetje door te zingen tot paring uit. Ook om zich door hem te laten voeren, want ook hier gaat de liefde regelrecht door de maag. Beide partners zingen soms samen, wat zowel in beurtzang als in koor kan gebeuren. Het vrouwtje kan soms op het nest zitten te zingen, terwijl op enige afstand het mannetje in een boom zingt. Niet zo doelmatig, zouden wij zeggen, met het oog op het verraden van de nestplaats, maar vermoedelijk zijn dit signalen, die aangeven, dat het vrouwtje van plan is om het nest te verlaten, om door het mannetje gevoerd te worden.

In maart of april begint de nestbouw. Het mannetje is soms behulpzaam met het bouwen, terwijl hij andere keren het vrouwtje alleen maar vergezelt, als ze heen en weer vliegt om nestmateriaal te verzamelen.

Gewoonlijk bevindt het nest zich één tot twee meter hoog in een struik of heg. In een boom wordt het slechts zelden gebouwd. Het is soms een vrij slordig bouwsel en wordt van buigzame twijgen, wortels, grashalmen en wilgetenen gemaakt. Het is napvormig en wordt met bladeren bekleed. In cultuurgebieden zijn ook papierknippers hiervoor te gebruiken. Voornamelijk afhankelijk van de omstandigheden zijn voor de nestbouw drie tot negen dagen vereist. Soms blijkt het nest een goedbekte, dichtgeveven kom te zijn en daar is meer tijd voor nodig. Als regel wordt dit niet in drie dagen klaargespeeld.

Het legsel blijkt uit drie tot vijf blauwachtig-witte tot vaalgroene eieren te bestaan, die van onregelmatig verdeelde, roodbruine vlekken zijn voorzien. Gewoonlijk worden later in het seizoen legfels van twee eieren gemaakt. Het broeden begint, nadat het laatste ei is gelegd, en duurt twaalf of dertien dagen. Na twaalf of dertien dagen broeden komen de jongen uit. Ze zijn met grijs dons bekleed en doordat ze zeer snel groeien blijven

ze slechts negen of tien dagen in het nest. Ze worden in die periode door beide ouders gevoerd. Bij stoornis kunnen ze echter het nest al op de zevende dag verlaten: vluggertjes dus. Gelijktijdig worden dan de eerste vliegsoorten gedaan. Met drie weken blijken ze al voortreffelijk te kunnen vliegen. De jongen worden door beide ouders gevoerd. Het voedsel wordt eerst in de keel van de jongen gestopt, terwijl de ouders het later in de snavel geven. De jongen worden in verband met hun snelle groei vrijwel uitsluitend met insecten grootgebracht, maar de volwassen kardinalen voeden zich meer met zaden. In het wild groeiende vruchten staan ook op het menu. Zonnebloemzaden worden graag op de voederplaatsen gegeten. De zaden worden door de krachtige kegelsnavel gekraakt.

Het jeugdkleed is bruin, met een zweem van rood op staart, kuif en voorhoofd. De jonge mannetjes krijgen in de eerste zomer al hun prachtkleed. Spoedig klinkt dan ook hun zang. Als vruchtbare vogel kan de Rode kardinaal per jaar drie of vier broedsels grootbrengen. Het broedseizoen valt in Michigan tussen midden april en midden september; in Tennessee van april tot augustus. In gunstige klimaatgebieden (zoals in de zuidelijke staten van de USA en de Hawaï-eilanden bijvoorbeeld) kan zelfs het hele jaar door worden gebreed. Het hele broedseizoen blijft het paar bij elkaar en soms ook in de daaropvolgende winter. Terwijl het vrouwtje een nieuw nest bouwt en een nieuw legsel gaat bebroeden, gaat het mannetje gewoon door met het voeren van de jongen uit het vorige broedsel: een mooie taakverdeling bijgevolg. Komt het nieuwe broedsel uit, dan worden de jongen uiteindelijk weggejaagd. Het territorium zou anders te klein worden voor zo'n groot aantal individuen. Men zal nu elk een eigen gebied moeten zoeken.

Met de zang beginnen jonge kardinalen, als ze drie tot zes weken oud zijn. Die zang is eerst onsamenhangend en brabbelen en lijkt eigenlijk helemaal niet op die van de ouders. Zijn de jongen twee maanden oud, dan worden de eerste volwassen elementen toegevoegd en eerst de volgende lente wordt de zang geheel ontwikkeld.

De nestparasiterende Koevogels of Koespreeuwen van het geslacht *Molothrus* blijken de grootste vijanden van de Rode kardinaal te zijn. De Zwarte of Bruinkop koevogel *Molothrus ater* bijvoorbeeld, alsmede de Kleine of Zijden koevogel *Molothrus*

bonariensis en de Bruine of Bruinvleugel koevogel *Molothrus badius*. Door de Amerikaanse Blauwe gaai *Cyanocitta cristata* en eekhoorns worden de nesten soms geplunderd. Het is niet uitgesloten, dat de veel grotere gaai door een woedend paartje kardinalen van het nest wordt verdreven, maar toch is de gaai een gevaar, waarmee zeker niet te spotten valt.

De Rode kardinaal bereikt in het vrije veld een gemiddelde leeftijd van drie tot zes jaar. Dat de leeftijd bij uitzondering veel hoger kan zijn, wordt bewezen door de regelmatige waarneming van een geringd mannetje, dat gedurende dertien en een half jaar werd geobserveerd. Daarbij kwam vast te staan, dat hij in het laatste jaar

nog een broedsel groot kon brengen. Een vruchtbare vogel inderdaad, en actief tot de laatste snik.

Wat het gedrag van de Rode kardinaal betreft, is er een opmerkelijk geval bekend, dat wij hier de lezers niet mogen onthouden. Het is zo bijzonder, dat men het zonder de overtuigende foto als ongeloofwaardig zou bestempelen en het zonder meer naar het rijk der fabelen zou verwijzen. Met de foto als bewijsmateriaal staat deze vreemde gedragsuiting echter vast. Wat is het geval? Aan de rand van een poeltje steekt een goudvis zijn kop boven water, terwijl een voorovergebogen kardinaal voedsel in de bek van de vis stopt. Wij worden hier met twee problemen geconfronteerd: Waarom zou de kardinaal de

goudvis willen voeren en waarom zou de goudvis gevoerd willen worden? Waarschijnlijk heeft de kardinaal in de open bek van de goudvis een sperrend jong gezien, dat onmiddellijk gevoerd moet worden. Bij dit laatste strijkt de oudervogel op de nestrand neer. Als gevolg daarvan nemen de jongen een trilling waar, waarop ze onmiddellijk de hals strekken en de bek open doen. De felgekleurde mondholte steekt dan fel af tegen de doffe kleuren van de jonge vogel, het nest en het omringende gebladerte. Dit vormt voor de oudervogel het signaal, waarna deze dan weet, waar hij het voedsel in moet stoppen. Deze gedragshandeling is volkomen instinctief, dat wil zeggen dat een volwassen vogel, die in het stadium van de broedcyclus verkeert waarin hij jongen heeft, automatisch voedsel in elke felgekleurde holte zal stoppen. Wij hebben hier met een automatisme te doen en daarbij kunnen nu eenmaal vergissingen optreden. Zit een pas uitgevlogen koekoeksjong met wijdopengesperde bek op een tak, dan werkt dit als een supersignaal voor elke kleine vogel die met voedsel voor zijn gezin langsvliegt. Hij kan om

zo te zeggen niet anders. Zo is er ook een aantal gevallen bekend van vogels, die de jongen van een andere soort voeren. Geen wonder dan ook, dat een kardinaal een goudvis gaat voeren, die immers ook een felgekleurde bek heeft. Waarom de goudvis naar het wateroppervlak kwam om zich te laten voeren, is echter een raadsel, dat nog niet is opgelost en misschien niet is op te lossen.

Als sterke vogel is de Rode kardinaal uitstekend het hele jaar door in de buitenvolière te houden, mits er een goede beschutting is tegen tocht en wind. Hij is daar tot voortplanting te brengen en kan zelfs met een aantal soorten worden gekruist. Wij noemen hiervan de Roodkuif kardinaal **Paroaria coronata**, de Groene kardinaal **Gubernatrix cristata** en de Vink **Fringilla coelebs**.

Als voedsel wordt een zaadmengsel verstrekt, dat met zonnebloemzaden wordt aangevuld. Verder gekiemde zaden, universeelvoer, maiskolven, groenvoer en vruchten. Zijn laatstgenoemde groot, zoals bananen, appels en peren, dan moeten die in stukjes worden gesneden. Worden de jongen verzorgd, dan mag men vooral leven-

de insecten niet vergeten. De jongen lopen nogal gevaar om te verdrinken in de vijver en met het oog daarop moet deze zorgvuldig worden afgedekt. Grit en sepia moeten te allen tijde worden verstrekt. De volière dient behoorlijk beplant te zijn met een aantal dichte struiken. Een flinke wingerd is hier zeker op zijn plaats en de vogels zullen die ook zeker leren waarderen. In de winter heeft de Rode kardinaal grote behoefte aan vethoudende zaden (hennepzaad en negerzaad bijvoorbeeld).

De verwante Dominicaner kardinaal **Paroaria dominicana** en de Grauwe kardinaal **Paroaria coronata** worden nogal eens bij ons geïmporteerd en graag door de liefhebbers in de volière gehouden. Zij hebben echter het nadeel, dat ze voor andere soorten onverdraagzaam kunnen zijn.

De Kuif kardinaal **Pyrrhuloxia sinuata** heeft een zang die met die van de Rode verwant lijkt, terwijl de roep duidelijk anders is. Hij is ook een standvogel, maar broedt slechts éénmaal per jaar. Het legsel bestaat uit twee of drie eieren.

Cédé

Cédé Eivoer voor kanaries, tropen en wildzang, is nu ook verkrijgbaar in een handige emmer - inhoud: 5 kg.

Cédé Eivoer voor parkieten, papegaaien en kakatoes, is nu ook verkrijgbaar in een handige emmer - inhoud: 5 kg.

THE STANDARD IN QUALITY SINCE 1954

Cédé VOGELVOEDERS BV.
ST. CECILIASTRAAT 2 - 5038 HA TILBURG - TEL. 013/423156 - FAX 013/358861

DS-1643

ysel

De /

De Olijfgroene Honingzuiger

...een kleurrijke vogel uit Zuid-Afrika.

En van de foto's, waar ik het meest blij mee ben geweest in de laatste 30 jaar dat ik doe aan vogelfotografie, is ongetwijfeld die van het mannetje van de Olijfgroene honingzuiger (*Nectarinia olivacea*), die is genomen in de vrije natuur op het ogenblik, dat hij zich voedde aan een Ericabloem, op een afstand van ongeveer 400 meter van de zee.

Deze prachtige verschijning komt veel voor tegen de hellingen van de Tafelberg in Cape Town, vlak bij de plaats, waar ik het grootste deel van mijn kindertijd heb doorgebracht. De Olijfgroene honingzuiger is een endemische vogel in Zuid-Afrika, waar hij bergachtige gebieden bewoont. Zijn verspreidingsgebied volgt zo'n 800 kilometer kustlijn van de Indische Oceaan. De vogels voeden zich met nectar uit Erica- en Proteabloemen, die in overvloed aanwezig zijn tussen het "Fynbos" struikgewas aan de voet van de heuvels. Daarnaast voeden ze zich met kleine, vliegende insecten, die ze snappen in de vlucht.

Het fotograferen van de Olijfgroene honingzuiger was buitengewoon moeilijk. Nico Myburgh, die de vogels vele jaren heeft bestudeerd, wist, waar ze volop aanwezig waren. De grootste belemmering voor het maken van een goede foto was de zuidoostenwind, die daar vaak krachtig tot stormachtig waait gedurende een groot deel van de zomer, van oktober tot maart. Elke wind maakte het moeilijk, deze kleine vogel van 17 cm te fotograferen, daar het bewegen van de vogel en de plant het nauwkeurig scherpstellen van de lens volslagen onmogelijk maakte.

Ik vloog twee keer van Johannesburg naar Cape Town (1600 km) om de Olijfgroene honingzuiger te fotograferen. De eerste keer blies de wind veel te krachtig, meer dan een week lang. Bij mijn tweede bezoek viel de wind op zekere namiddag en ik haastte me 60 km verderop naar de plaats, waar ik een schuilhut wilde opzetten.

Het wemelde er van de bloemen. Op welke daarvan moest ik nu mijn fototoestel instellen, om de Olijfgroene honingzuiger te kunnen fotograferen? Mijn kennis van de aard van de vogel hielp me echter goed op weg. Ik plaatste een rode Ericabloem 60 cm boven de grond, zodat hij duidelijk boven de omringende bloemen uitstak. Mijn Hasselblad-kamera werd opgesteld op de driepikkel in de schuilhut, 150 cm van de bloem verwijderd.

De Olijfgroene honingzuiger is een zeer territoriaal ingestelde vogel, dus het mannetje zou elke andere mannelijke soortgenoot verdrijven uit zijn gebied. Ik voelde, dat de door mij aangebrachte kleine verandering in zijn territorium het mannetje zou verleiden tot het onderzoeken van de bloem, die hem door zijn plaatsing zo uitnodigde, te proeven van de van nectar overlopende bloesem.

Zoals ik had gehoopt en verwacht, besloot het mannetje

inderdaad op een gegeven moment, de bloem te onderzoeken. Ik slaagde erin, twee foto's te maken. De ene was niet zo goed, maar de andere was schitterend! Ik vond, dat al mijn moeite niet voor niets was geweest.

Tekst en foto: Cyril Laubscher.

(Alle rechten voorbehouden).

Kanariepokken vaccins

Kanariepokken is een besmettelijke virusziekte van kanaries en andere vinkachtigen.

De verwekker van de ziekte is een z.g.n. pokken (pox) virus. Bij vogels komen verschillende soorten pokkenvirussen voor. Vooral bekend zijn de kippepokken, duivepokken, kwartelpokken, kalkoenpokken, kanariepokken en papegaaiepokken. Bij zoogdieren komen ook pokkenvirussen voor, maar deze virussen kunnen geen besmetting bij vogels veroorzaken.

Veel pokkenvirusstammen kunnen zich, behalve in hun eigen gastheersoort, ook in een andere gastheer vermeerderen, b.v. kanariepokken bij de mus en vink. Het ziektebeeld is vaak minder heftig, vaak treedt er helemaal geen ziekte op bij deze alternatieve gastheren. Deze alternatieve gastheren kunnen echter wel smetstof overbrengen op kanaries.

Virussen zijn vrij eenvoudige micro-organismen, die niet in staat zijn zichzelf zonder hulp voort te planten. Het is zelfs de vraag of ze nog als levend organisme beschouwd moeten worden omdat ze alle kenmerken van leven missen zoals actieve stofwisseling en voortplanting. Virussen planten zich ook eigenlijk niet voort maar kunnen zich in de juiste gastheer vermeerderen. Een virusdeeltje levert dan bij één vermeerderingscyclus wel miljoenen meer of minder geslaagde copieën van zichzelf op. De vermeerderingscyclus vindt plaats in b.v. de huid of de cellen van de luchtwegen. Door deze vermeerdering gaan de geïnfecteerde cellen van de gastheer ten gronde. Dit is uiterlijk te zien aan de pokachtige verandering op de huid. Door ernstige aantasting van de slijmvliezen van de luchtwegen treedt zwelling en benauwdheid op.

De ziekte

De ziekte, veroorzaakt door het kanariepokkenvirus, breidt zich langzaam uit. Het ziekteverloop is 3 tot 10 dagen en een groot deel van de dieren sterft.

Afhankelijk van de manier waarop het virus het lichaam binnenkomt, treden de symptomen op tussen de 3 en 16

dagen. Er zijn twee vormen van de ziekte bekend: de **huidvorm** en de **hap- of snapziekte** (zie Onze Vogels 1994, pag. 198 e.v.).

Pokken kan in principe het hele jaar door optreden. De meeste uitbraken worden echter gezien in de **nazomer**. Vooral de jonge kanaries tussen de 4 en 7 maanden oud worden het slachtoffer. De sterfte kan oplopen tot 90% van het bestand. De overbrenging vindt plaats via virusbevattende, afgestoten huidkorstjes van zieke vogels. Het virus kan hierin betrekkelijk lang overleven. Verder wordt door geïnfecteerde vogels veel virus uitgescheiden met het speeksel, neus- en traanvocht. Hierdoor kan drinkwater besmet raken. Het zijn vooral huidwondjes waardoor het virus het lichaam binnendringt.

Muggen vormen de belangrijkste bron van overbrenging van bestand op bestand. Een mug die een geïnfecteerde kanarie gestoken heeft, neemt daarbij virus op. Het virus kan tot enkele weken in de mug overleven en wordt bij hernieuwd bloedzuigen op een kanarie van een ander bestand overgebracht.

Muggen steken alleen op onbevederde delen en daarom ziet men ook de eerste pokjes aan de ogen en de poten. Is éénmaal één kanarie van een bestand geïnfecteerd, dan kan besmetting van de andere kanaries makkelijk gaan door virusbevattend oogvocht, besmeurde zitstokken, geïnfecteerd drinkwater, etc. Voorkomen van de ziekte

Zoals bij vele infectieziekten is het middels immunisatie mogelijk om de

vogels ongevoelig voor de infectie te maken. Hiervoor worden met behulp van zgn. aangepaste, levende, verzwakte virusvaccins gebruikt, welke via de wingweb-methode toegediend worden aan kanaries. Het meest bekende vaccin is **Poulvac P Canary**.

Omdat 1... jaar na enting nog ongeveer de helft van de kanaries beschermd is, wordt aangeraden, ieder jaar te enten. De beste tijd voor enting is **eind juni en begin juli**, als de jonge vogels ouder dan 4 weken zijn. Het beste is om **het hele bestand in één keer te enten**. Eventuele late broedsels moeten geïsoleerd worden en op een later tijdstip geënt worden, alvorens de vogels bij elkaar te voegen.

Na vaccinatie duurt het nog \pm 14 dagen, alvorens een belastbare immuniteit is opgetreden. Indien vogels binnen deze 14 dagen besmet worden met veldvirus, ontwikkelen zich toch ziekteverschijnselen en lijkt het of de vaccinatie niet gewerkt heeft.

Door deze besmettingskans gedurende de eerste 2 weken na vaccinatie wordt dan ook geadviseerd om **geen vreemde vogels binnen 2 weken na vaccinatie te mengen met de gevaccineerde**. Vreemde vogels kunnen namelijk een beginnende virusinfectie bij zich dragen zonder uiterlijke verschijnselen van ziekte te vertonen. Dit kan zelfs bij vogels die bij een vorig adres al gevaccineerd zijn. Het is ook onverstandig om niet geënte vogels tussen geënte vogels te plaatsen.

Het beste is om geënte bij geënte dieren te houden.

Indien men toch ongeënte vogels bij

geënte vogels wil voegen, is het misschien nog het beste om tenminste te wachten tot 2 weken na de vaccinatie. Beter is nog om \pm 8 weken te wachten.

Na enting ontstaat er tussen de vierde en zevende dag een entpokje dat na \pm 10-14 dagen weer moet zijn verdwenen. In deze tijd is het af te raden om de vogels te laten baden.

Het beste kunnen alle vogelbadjes na de enting voor \pm 10 dagen verwijderd worden.

Mocht om welke reden dan ook het niet gelukt zijn om de vogels tijdig te enten, dan zijn de vooruitzichten voor de jonge vogels slecht bij een pokkenuitbraak; oudere vogels die een aantal jaren al geënt zijn hebben een grotere overlevingskans door de z.g.n. rest-immuniteit.

Therapie van aangetaste vogels

Hierover is weinig bekend. Als de vo-

gels al niet direct overlijden aan benauwdheid, dan kunnen secundaire bacteriële infecties het ziekteverloop ongunstig beïnvloeden.

Tegen de secundaire bacteriële infecties zou men tetracycline of rifampin kunnen geven. Beide antibiotica hebben ook nog enig effect op de virusvermeerdering in de gastheer. De dosering van deze antibiotica moet echter nog uitgezocht worden. Verder kan men de vogels nog extra vitamine A geven in het drinkwater. Eventuele slijmvlieszwelling kan men proberen tegen te gaan door iets aspirine aan het drinkwater toe te voegen.

Overige maatregelen

Goede hygiëne en regelmatige desinfectie van kooien en voliëres kan de infectiedruk verlagen. Strenge quarantainemaatregelen t.a.v. vreemde vogels moeten insleep van pokkenvirus voorkomen.

In de vroege zomer moet begonnen

worden met systematische muggenbestrijding. Soms worden de zitstokjes wel ingesmeerd met antiparasitaire middelen. Of dit voldoende tegen steekmuggen helpt is niet bekend.

Tot slot nog een dringend advies: Bewaart u het bijgeleverde entvorkje voor later gebruik. Door de naaldjes even in een vlammetje te houden, is het ontsmet en gebruiksklaar voor een volgende enting.

1. Huidpokken op de kop van een kanarie.

2. Tussen de vierde en de zevende dag ontstaan entpokjes.

3. Het bewuste vaccin. Leest u vooral goed de gebruiksaanwijzing en bewaar het entvorkje.

4. Zo gaan de twee naalden van het entvorkje door het vleugelvlies.

Blackface Grijs

De blackfacemutatie is in vrij korte tijd populair geworden bij de zebra-vinkenkeekers. In diverse combinaties wordt hij gekweekt. Bij alle mutaties is het van belang, voldoende aandacht te geven aan de mutatie in de basisvormen. Daarom zetten we in dit artikel de blackface grijs in de schijnwerper. We gaan in op de geschiedenis van deze mutant. Vervolgens bespreken we de kleureisen, de vererving en de kweek.

Geschiedenis.

De blackfacemutatie werd in de beginperiode door de meeste ervaren kwekers in Nederland niet serieus genomen. In zijn uiterlijk leek deze mutant namelijk bijzonder veel op een al bekende wijziging in het kleurpatroon van de zebra-vink, die werd veroorzaakt door milieufactoren. Dit staat bekend als een modificatie. Deze modificatie staat beschreven in het boek "Zebra-vinken" van Hans Klören op pag. 174 en in het nieuwe NZC-boek "De Zebra-vink" op pag. 80. Een modificatie is niet blijvend: gewoonlijk verandert de gemodificeerde zebra-vink tijdens de eerstvolgende rui weer in een "normale" zebra-vink.

In Australië bleek echter een mutatie van de zebra-vink te bestaan, die in zijn uiterlijk overeenkwam met deze modificatie. Deze mutatie komt zelfs in het wild voor. Het is waarschijnlijk, dat de eerste exemplaren in Nederland uit Australië afkomstig zijn. De heer Van Zeggelen uit Weert was de eerste, die de blackface in Nederland showde en wel op de wereldkampioenschappen in Zutphen in 1976. Vervolgens durfden enkele doorzetters onder de kwekers tegen de geldende mening in te gaan, waardoor de blackface toch langzamerhand terrein won. Eén van deze doorzetters was de heer Harrie Broos uit Roosendaal. Als een van de eersten zag hij wat in deze mutatie en heeft hij deze in meerdere kleurslagen ingekweekt. De blackfacefactor veroorzaakt een toename van eumelanine. Opvallend is in de eerste plaats het veerveld tussen oog- en snavelstreep (het "gezicht" of in het Engels "face"), dat met eumelanine dichtvloeit. Hieraan dankt deze mutatie ook zijn naam. Ondanks lang zoeken zijn we er niet in geslaagd, een goede Nederlandse naam voor deze "zwartgezicht" te vin-

den. Aangezien de naam "blackface" inmiddels was ingeburgerd, is deze toen maar gehandhaafd.

Kleureisen.

Naast de toename van eumelanine in het "gezicht" vindt ook in het onderlijf

een toename van eumelanine plaats. In de standaard-eisen wordt geëist, dat de borstband tenminste 15 mm in het onderlijf uitvloeit. Ook de donkere tekening achter de flank ter hoogte van de stuit moet uitlopen in het onderlijf. In de praktijk is gebleken, dat

door gerichte selectie het mogelijk is, een vrijwel volledig donker gekleurd onderlijf te bereiken. Een zo donker mogelijk onderlijf heeft dan ook de voorkeur. De borstband mag niet uitvloeien in de borst. Daar moet de normale zebra-borsttekening aanwezig zijn. Als de borstband toch naar boven toe uitvloeit, kan dit betekenen, dat de vogel split is voor zwartborst. Om die reden moet het in de borst uitvloeien van de borstband door de keurmeester dan ook streng worden bestraft.

Bij de eerste blackfaces waren er meerdere, waarbij de stiptekening uit de flanken verdwenen was. Na veel discussie is besloten, deze mutant desalniettemin te vragen met een normale flank, dus met stiptekening. Via selectie is dit goed te bereiken, al blijft het een lastig punt van deze kleurslag.

Blackface poppen zijn soms wat lastig herkenbaar. Er zijn twee herkenningspunten. In de eerste plaats is dit de borstkleur, die geen scherpe grens heeft met het onderlijf, maar daar geleidelijk in overgaat. In de tweede plaats is dat het veerveld tussen oogen snavelstreep, het gezicht, dat niet wit is, maar ongeveer de kleur van de borst heeft. Dit "gezicht" vormt zo in kleur één grijs veerveld met de borst. Verder hoort ook de pop een in het onderlijf grijs uitvloeiende stuittekening te tonen. Bij veel blackfacepoppen is dit echter niet of nauwelijks te zien.

Vererving.

De blackfacefactor vererft autosomaal dominant. Het symbool dat we gebruiken is BF. Een blackfacefactor behoeft dus maar enkel in een zebravink aanwezig te zijn (BF//BF+), om een blackface te tonen. Wanneer een zebravink niet als blackface herkenbaar is, bezit de vogel ook geen verborgen blackfacefactor. Anders gezegd: (grijze) zebravinken, die split zijn voor blackface, bestaan niet. Wanneer in een nieuwe kiem twee blackfacefactoren samenkomen, treedt waarschijnlijk de letaalfactor op. We hebben hierover echter nog geen volledige zekerheid. Een eventuele dubbel-factorige blackface (BF//BF) zou herkenbaar zijn aan de nakweek, die voor 100 % uit blackfaces bestaat. Voor volledige zekerheid moeten we dan wel het resultaat van meerdere nesten bezien. Vooralsnog gaan we er echter van uit, dat alle blackfaces enkelfactorig zijn (BF//BF+). Mede dankzij de dominante vererving is het aantal blackfaces en blackfacecombinaties de laatste paar jaar sterk ge-

groeid. Ook de kwaliteit is in korte tijd met sprongen vooruit gegaan, zowel in kleur als in formaat.

Kweekaanwijzingen.

De formule voor een enkelfactorige blackface grijze is BF//BF+. We hebben maar één blackface grijze nodig, die gepaard aan een normaal grijze 50 % blackface jongen geeft. Kies in dit geval voor een grijze die veel eumelanine bezit: een zware oogstreep en (bij een man) een zware borstband. Bovendien moet deze grijze bij voorkeur een donkere buik hebben. Hiermee kunnen we gemakkelijker

zwart "gezicht" tonen en een zo donker mogelijk onderlijf. De pop is herkenbaar aan een grijs "gezicht" en het ontbreken van een scherpe kleurscheiding tussen borst en onderlijf. Doordat de blackfacefactor autosomaal dominant vererft, heeft de kweker maar één blackface grijze nodig. Gepaard aan een normaal grijze is 50 % van de jongen blackface grijs. Dankzij deze dominante factor is een snelle kwaliteitsverbetering van deze kleurslag mogelijk geweest. Verdere verbetering in de toekomst blijft echter altijd mogelijk. Wij wensen u daarbij veel succes.

het gewenste zwarte onderlijf realiseren. Om dit zwarte onderlijf nog sneller te bereiken, paren veel kwekers twee blackfaces aan elkaar. De jongen uit deze paring voldoen over het algemeen beter aan de standaardisen dan die uit de paring blackface x grijs. De resultaten van de paring blackface x blackface zijn: 25 % BF//BF (waarschijnlijk letaal), 50 % BF//BF+, dus enkelfactorige blackfaces en 25 % BF+//BF+, dus gewone grijze.

Samenvatting.

De blackface is in eerste instantie jarenlang gezien als een modificatie, en niet als een mutatie. Via enkele doorzetters onder de zebravinkkwekers won de blackface vanaf de tweede helft van de 70-er jaren terrein en is vooral de laatste jaren snel populair geworden. De man moet een diep

Bij de foto's:

1.
0-1 Blackface grijs. De kenmerken van een blackface pop zijn goed zichtbaar: het grijze "gezicht" en de borstkleur, die geleidelijk overgaat in het onderlijf.

2.
1-0 Blackface grijs. Opvallend goed zijn het ver doorgekleurd onderlijf en het diepzwarte "gezicht". Zoals vaak bij deze kleurslag heeft de flank niet de vereiste ronde stippen.

Tekst: TC/NZC

Foto's: Pieter van den Hooven.

Beroemde vogelmannen

door Meindert de Jong.

Dikwijls staat in vogelboeken achter de wetenschappelijke benaming van het individu dat besproken wordt een persoonsnaam. Dat is de auteur, die de vogel voor het eerst wetenschappelijk heeft beschreven. Vaak wordt ook het jaartal vermeld. Komt men later tot de conclusie, dat de wetenschappelijke naam gewijzigd moet worden om de een of andere reden, dan wordt de auteursnaam (en het eventuele jaartal) tussen haakjes geplaatst.

Achter het u welbekende Napoleonetje staat vermeld: *Estrilda troglodytes troglodytes* (Lichtenstein). Lichtenstein was dus de eerste, die dit vogeltje wetenschappelijk heeft beschreven en later is de naamgeving gewijzigd in de tegenwoordige.

Martin Heinrich Lichtenstein werd in 1780 te Hamburg geboren. Op 22-jarige leeftijd ging hij als ontdekkingsreiziger naar Zuid-Afrika, waarvan hij grote delen doorkruiste. Al zijn bevindingen, zowel ethnologische als geografische, noteerde hij en vermeldde deze later in zijn tweedelig "Reisen im südlichen Afrika", dat verscheen in de jaren 1810-1811. Ook was hij de stichter van de Berlijnse diergaarde, waarvan hij de eerste directeur werd. Hij stierf in 1857 in Kiel.

John Gould.

John Gould werd geboren op 14 september 1804 in Lyme Regis, een badplaats in het zuidwestelijke deel van Engeland aan de Lyme Bay. Reeds als kind was hij zeer geïnteresseerd in de vogelwereld. Als tuinjongen - hij wilde hovenier worden - toonde hij

reeds grote begaafdheid in het opzetten, het prepareren van vogels. Als ornitholoog kreeg hij gaandeweg hoe langer hoe meer bekendheid en met enige omwegen - en eveneens een beetje toeval - werd Gould conservator aan de Zoölogical Society of London en niet lang daarna werd hij superintendant (hoofdinspecteur) van deze beroemde instelling. Hij produceerde tal van fraai geïllustreerde vogelwerken: 5 delen over de vogels van Europa, een monografie over toekans, 7 delen plus een supplement over de Australische vogelwereld, monografieën over trogons en kolibries en ga zo maar door. Vrijwel alle publikaties verschenen in groot folio formaat.

Gould reisde zeer veel om zijn kennis betreffende de vogelwereld zoveel mogelijk te verrijken. Alles wat hij zag en bestudeerde legde hij vast in omvangrijke ornithologische tekeningen. Op deze manier bleef een en ander bewaard voor zowel zijn tijdgenoten als voor het nageslacht. Gould stierf in 1881. Zijn gezamenlijk werk omvatte circa 400 tekeningen. Zijn nalatenschap wordt zowel in wetenschappe-

lijke als in kunstzinnige kringen zeer hoog gewaardeerd. Gould was de eerste, die de amadine beschreef, die naar hem genoemd is.

Coenraad Jacob Temminck.

Coenraad Jacob Temminck werd op 31 maart 1778 te Amsterdam geboren. In later jaren zou hij directeur worden van het in 1820 gestichte Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden. Hij was de zoon van Jacob Temminck, die thesauriër (penningmeester) was van de Oostindische Compagnie. Deze was allerwegen bekend om zijn fraaie vogelverzameling.

Ook Coenraad was een verwoed verzamelaar van vogels en andere dieren. Hij voegde deze bij de reeds bestaande collectie van zijn vader en verkocht in 1820 het gehele kabinet aan het Rijk. Een en ander vormde als het ware de kern van het reeds in de aanhef genoemde Rijksmuseum, waarin onder directeurschap van Temminck ook alle andere officiële Nederlandse verzamelingen werden ondergebracht. Temminck publiceerde talloze geschriften, waarin ook de uitkomsten waren verwerkt van de "Natuurkundige Commissie voor Nederlandsch-Indië". De leden verzamelden allerlei planten en dieren en brachten die mee naar het vaderland. Temmincks naam werd wereldbekend. Dat was vooral te danken aan zijn grote kennis van de dierenwereld van Insulinde. Door zijn publikaties werd ook het museum befaamd en werd het gerekend tot het beste en meest hoogstaande van alle destijds bestaande instellingen, ook die uit het buitenland. Bovendien gaf Temminck fraaie plaatwerken uit over zoogdieren en vogels. Ter ere van Temminck werd een vogel naar hem genoemd: de Temmincks strandloper. Er is ook een Temmincks rietzanger geweest, maar deze naam is later gewijzigd in Kleine sprinkhaanrietzanger. Temminck stierf op 80-jarige leeftijd op 30 januari 1858 te Lisse.

Heinrich Kuhl.

Heinrich Kuhl, een Duits botanicus, werd op 17 september 1797 te Hanau geboren. Hij werd door prof. Van Swinderen, hoogleraar te Groningen, in 1816 aangezocht om naar Nederland te komen. Kuhl kwam en werd amanuensis van de prof. Drie jaar later was hij doctor honoris causa in de wis- en natuurkunde. Hem werd verzocht naar Nederlandsch-Indië te gaan om daar "de onbekende schatten te onderzoeken en aan de geleer-

den van het moederland en Europa te doen kennen". Hij leerde een student, Van Hasselt, kennen, die zich ook voornamelijk bezighield met de natuurlijke historie. Op 11 juni 1820 vertrokken zij samen naar de Oost om daar de planten en dieren te bestuderen en te verzamelen voor het Rijksmuseum te Leiden. Hun bijeengebrachte materiaal en aantekeningen behoren ongetwijfeld tot de allerbelangrijkste pioniersarbeid welke ooit bij het natuurwetenschappelijk onderzoek van onze toenmalige koloniën werd verricht. Helaas hielden zij geen rekening met het moordend klimaat. Zij werkten veel te hard en de gevolgen bleven niet uit. Negen maanden na aankomst in Insulinde overleed Kuhl en 2 jaar later Van Hasselt. Kuhl was eveneens bevriend met Heinrich Boie, die eerst conservator was bij het Zoologisch Kabinet te Heidelberg en dit later werd bij het Rijksmuseum te Leiden. Hij kreeg voor het eerst een Cory's pijlstormvogel in handen en noemde hem ter ere van zijn vriend Kuhl Puffinus kuhli. Tegenwoordig heet deze vogel Kuhls pijlstormvogel (*Puffinus diomedea*) en zo is de naam Kuhl toch in ere gehouden. Als bijzonderheid kan nog worden vermeld, dat ook Boie werd uitgezonden naar Nederlandsch-Indië en ook hij overleed aldaar na een verblijf van slechts een half jaar.

Vader en zoon Brehm.

De befaamde Duitse vogelkundige Christian Ludwig Brehm werd in het jaar 1787 geboren in Schönau. Men kan hem gerust beschouwen als een van de grondleggers van de Duitse ornithologie. In 1823-1824 schreef hij het tweedelige werk getiteld "Lehrbuch der Naturgeschichte aller europäischen Vögel". Een zestal jaren later verscheen een boek in dezelfde trant over de Duitse vogelwereld. Bekend zijn eveneens een monografie over papegaaien en een werk over de eieren van de Europese vogels. De "oude" Brehm stierf in 1864 in Renthendorf in Thüringen.

Zijn zoon, Alfred Edmund Brehm, werd in 1829 in datzelfde Renthendorf geboren. Hij was diervkundige en maakte in die functie een expeditie mee naar Egypte en Soedan van 1847 tot 1852. Tijdens deze expeditie verzamelde Brehm talloze vogels en andere dieren. Maar bij die ene expeditie bleef het niet: hij bezocht diverse andere landen, zoals Scandinavië, Siberië, Spanje en de Donaulanden. En ook van daar werd weer heel veel verzameld en genoteerd. In 1869 richtte

hij het beroemde Aquarium op in Berlijn en was daarvan een jaar of zes de directeur. Tal van werken verschenen van zijn hand, o.a. "Das Leben der Vögel", en in samenwerking met een aantal andere specialisten het zesdelige "Illustriertes Tierleben". Door dit werk werd Brehm jr. beroemd. Van "Tierleben" zijn beknopte uitgaven verschenen, nieuwe bewerkingen en vertalingen en die verschijnen nog steeds. Het wordt terecht "een klassiek en buitengewoon boeiend dierenboek" genoemd en dat zal het wel blijven ook. Brehm stierf in zijn geboorteplaats in 1884.

Archibald Thorburn.

Archibald Thorburn werd geboren op 31 mei 1860 in een dorpje dicht bij Edinburgh (Schotland). Hij was de zoon van de beroemde miniaturschilder Robert Thorburn en had het schilderen dus van geen vreemde. Zijn vader leidde hem zoveel mogelijk op. Op een gegeven moment kon hij zelfs worden toegelaten tot de St. John Wood Kunstacademie in Londen. Pas op 30-jarige leeftijd werd hij erkend als "een schilder van betekenis". Toch verscheen in 1883 reeds zijn eerste werk. Dit bestond uit twee éénkleurige platen in het boek van James Harting, "Sketches of Bird Life". Kennelijk vielen deze goed in de smaak, want niet lang daarna kreeg hij de opdracht 144 kleurenafbeeldingen te vervaardigen voor het populaire 4-delige werk van Swainsland, "Familiar Wild Birds". Nu was Thorburns naam gevestigd.

Lord Lilford had voor zijn werk "Coloured Figures" de befaamde Rotterdamse vogelschilder J.G. Keulemans aangevraagd. Deze werd evenwel ziek en daarom werd Thorburn verzocht het werk af te maken.

In het laatste van de 19de eeuw werden Thorburns schilderijen dikwijls tentoongesteld in de Royal Academie. Voor tal van boeken, zowel populaire als wetenschappelijke, leverde hij illustraties. Zelf schreef en illustreerde hij eveneens een aantal boeken. Voor de Britse "Vogelbescherming" maakte hij elk jaar een kerstkaart, die in zeer grote oplage verscheen. Thorburn overleed op 9 oktober 1935. In Nederland verscheen bij Thieme te Zutphen "Thorburns vogels in kleuren", maar dit is reeds lang uitverkocht.

Nuttige wenken bij de kanariefok

SELECTIE I.

De selectie van kweekvogels is een jaarlijks terugkerende activiteit. Bij het selecteren voor de fok hebben we altijd met twee verschillende richtingen te maken: de **intensieve** en de **niet-intensieve** richting.

Ook hebben we bij de fok te maken met: weerstanden, vermogens, ontwikkelingen, vormingen, ziekten, model, bevedering, kleuren, tekeningen, enz. Ook uitersten, bijv. diep goudgeel met als tegenpool zwak strogeel; korte en lange contourbevedering; vetstof of pigmentkleuren, en niet te vergeten onderdonskleuren.

Door doelgerichte selectie van juiste fokvogels komt u in de cirkel van TT-en fokvogel.

Het doel van een goede selectie is: het verbeteren van uw vogels. Zoals reeds aangehaald, kunnen wij niet alleen het model van onze vogels verbeteren, maar ook de kleur en niet te vergeten de bevedering. Zoals u weet, zitten namelijk niet alleen de kleuren op de erfspiralen, maar ook alle andere bovenstaande factoren.

Doordat bij onze vogels in gevangenschap de natuurlijke selectie ontbreekt, en wij doorfokken tot uitersten, hebben wij vaak te maken met zwakke vogels. Dit gebeurt ook door inbreng via bastaardering en met afbraak door beletters en reduceringen, enz. Hierdoor dwalen wij steeds verder van de oervorm **groen** af. Hierdoor kunnen kleuren verwateren, modellen vervormen, bevederingen verslechteren, etc.

Hier kunnen wij alleen iets aan doen, door jaarlijks zeer streng te blijven selecteren. Doen wij dit niet, dan zal men vroeg of laat hiervoor de tol betalen.

In de natuur kunnen alleen de allersterkste vogels overleven. Door koude, hitte, wind, regen, voedselschaarste, enz. sterft soms meer dan 75 % van vogels. Alleen de allersterkste blijven over, een waarborg voor het voortbestaan. Hierdoor blijft een huismus een huismus, een zwaluw een zwaluw, een haas een haas, enz. In onze hokken, waar het bedje voor de vogels gespreid is en de vogels geen vrije partnerkeuze hebben, wordt, als het wil lukken, sterk en zwak in leven gehouden. Het jammer hierbij is, dat men de meeste zwakkere vogels niet herkent. Deze worden weer onderling gekruist, met als resultaat te zijner tijd: zichtbare verzwakkingen. Teruggang in model, bevedering, weerstand, kleuren, enz.

Hierbij vraag ik mij af, of het wel goed is, zwakke nestjes jongen met allerlei kunstgrepen te proberen in leven te houden.

Bij de selectie moeten we een goede registratie bijhouden, zodat wij nooit vogels aanhouden, die uit deze nesten komen of uit ouders met problemen. Veel van deze geaardheden gaan mee over in de fok.

Dus gaan we over een breed veld punten aanhalen, die van belang zijn om uw vogelbestand te verbeteren. Bij een serieuze aanpak kan uw vogelbestand binnen een periode van 4 jaar aanmerkelijk verbeterd zijn. U kunt dan ook met minder kweekvo-

gels meer wedstrijdvogels fokken. Massafok heeft geen zin, gezien de slechte afzetmogelijkheden in Nederland. Lichte kleuren worden gevraagd; voor de andere vogels krijgt u een schijntje. Deze tendens zou kunnen betekenen, dat we over 5 jaar alleen nog maar lichte kleuren op onze kooi hebben zitten. Hier is de liefhebberij zeker niet mee gediend. Dus, wat gaan wij doen? Selecteren, selecteren en nog eens selecteren. Alleen het allerbeste materiaal komt nog in aanmerking als fokmateriaal. Doen wij dit jaarlijks goed; dan gaan wij kwalitatief met sprongen vooruit. Vuistregel: we moeten zorgen voor minder vogels, maar dan van hogere kwaliteit.

Hoe pakken we deze selectie aan?

1. Theoretisch: goed nazien of de vogels komen uit kwalitatief goede ouders.

2. Fokgericht: komen de jongen groot zonder afwijkingen, gebreken en verdere problemen.

3. Lichamelijke controle: na de grote rui in september letten we erop:

- dat de vogel vol en evenredig gebouwd is;
- dat vooral de fokvogel 14 cm groot is;
- dat deze een mooie, strak sluitende bevedering heeft;
- dat alle kleuren groepsggericht het maximale vermogen en de maximale dieptetinten hebben;
- dat dit ook geldt voor de onderdonskleur gepigmenteerd;
- dat de contourbevedering bij de intensieve vogels kort en mooi sluitend is;
- dat ook de contourbevedering bij niet-intensief niet te lang is;
- dat alle onderdelen waaruit een kanarievogel bestaat evenredig en in harmonie bij de vogel passen;
- dat pigmentvormingen (bestreping, onderdonskleur, tussenpigment) in juiste verhoudingen en vormingen aanwezig zijn;
- dat een volgroeide kleurkanarie om en nabij de 24 gram weegt;
- dat u alle afwijkingen in de bevedering moet controleren;
- dat u vogels met lumps, bloedpennen, veervormingen (vaan in de nek-borst-flanken, putje in de rug) dient te verwijderen en meestal ook de ouders;
- dat ook slechte vliegers uit de volière niet gebruikt mogen worden;
- dat u ook geen vogels moet gebruiken met zwakke kleurvormingen; bijv. zwakgeel x zwakgeel kan nooit diep goudgeel brengen, opgebleekt

zwart x opgebleekt zwart brengt nooit diepzwart;

- dat u voor intensieffok en niet-intensieffok per groep de maximale vetstof kleurvorming moet hebben (zie standaard);
- dat de doorkleuring bij intensief vol aanwezig moet zijn;
- dat ook de volle vetstofkleur bij niet-intensief aanwezig moet zijn;
- dat bij gepigmenteerd klassiek een juist bestreppingspatroon aanwezig moet zijn;
- dat de omzoming op de pennen zo smal mogelijk moet zijn;
- dat de onderdonskleur per groep een volle dieptetint moet hebben;
- dat de rode vetstofkleur per groep geënt moet zijn op zwak geel;
- dat het rood niet kan samengaan met de werking van een blauwstructuur (dit wordt dan paarsachtig);
- dat alle vetstofkleuren geel, rood en wit zuiver van tint moeten zijn;
- dat de intensieve klassieke vogels in graduele verschillen een werking moeten hebben van de blauwstructurfactor;
- dat niet-intensieve klassieke vogels een werking hebben van tussenpigmentvorming (phaeomelaninen);
- dat niet-intensieve vetstofvogels een

gehamerde schimmelvorming moeten hebben;

- dat u, om zeker te spelen, minimaal de erfelijkheidsleer over uw eigen vogels moet weten;
- dat u op weg naar de betere kleurkarakterie alle voorkomende tekorten of tekortkomingen uit moet sluiten voor de fok;
- dat u moet weten, waar de grens is bij ultra-intensief en niet-intensief; het aantal contourveren en de lengtes hiervan;
- dat wij moeten weten bij klassieffok, dat wij zgn. klassieken uit variantenfok nooit voor retourfok moeten gebruiken; dat we anders bewust/onbewust klassiek blootstellen aan kwaliteitsvermindering;
- dat u variantenfok maar zeer beperkt kunt gebruiken voor doorfok;
- dat u bij variantenfok steeds weer goede klassieke vogels moet hebben;
- dat er ook kruisingen zijn, door beletters in variantenfok, welke niet diervriendelijk zijn; ino x satinet levert zeer zwakke vogels op, die pigmentloos zijn en praktisch blind;
- dat het zinloos is, bij gerichte kwaliteitsfok, vogels te kopen op beurzen, markten en in winkels;
- dat u alleen het juiste materiaal kunt

kopen bij de kwaliteitsfokker en niet bij de broodfokker;

- dat u veel verbeteringen in uw vogelbestand zelf moet doen;
- dat u aangekochte vogels eerst moet ontsmetten en ontluisen en niet direkt vol moet inzetten;
- dat u deze vogels eerst uit moet proberen om de kwaliteit te kunnen bepalen;
- dat u, als deze vogel de juiste kwaliteit brengt, deze dan pas vol kunt inzetten;
- dat vooral beginnende kwekers beter geen lijnfok kunnen gebruiken, maar onverwant moeten kweken;
- dat beginnende liefhebbers bij intensieffok ook op veilig moeten spelen, met als tegenpool niet-intensief;
- dat gevorderde liefhebbers tot de F2-generatie lijnenfok kunnen toepassen;
- dat u nooit in direkt familieverband moet fokken (broer x zus of neef x nicht), want dat vraagt om moeilijkheden;
- dat u bij lijnenfok in dezelfde bloedlijn diverse koppels moet gebruiken;
- dat men in onze sport altijd beter wetters tegenkomt, die zelf nooit presteren. Maar dat wist u al lang.

Wordt vervolgd.

GEHU KOOIEN

FABRICAGE VAN:
VOGELKOOIEN, PLASTIK-ARTIKELN
ZIEKENKOOIEN, PUNTFLASWERK EN
VERZINKEN EN VERCHROOMEN

STOP geen geknoei meer met eigen bouwsets.
Wij leveren u betaalbare kooien,
en voor elke vogel de juiste kooi.

De kooien zijn opgebouwd uit 10 mm. met kunststof beklede plaat. De voorzijde is met aluminium afgewerkt en de kooien worden als bouwpakket geleverd.

Vraag documentatie aan bij:
GEHU-KOOIEN
Transportweg 9 - 7442 CT Nijverdal (Industrieterrein 1 Lochter)
Telefoon: 05486-16187

Vertegenwoordiger voor België:
Dhr. Naessens
Anzegemestraatweg 28,
8790 Waregem Tel. 056-609922

BIJNA IEDEREEN WEET 'T.....

er is maar één adres waar uw hobby betaalbaar blijft,

Natuurlijk bij Fauna

Dé specialist voor de vogelliefhebbers

- een groot assortiment kweekkooien in hout en in kunststof
- een ruime keus nesten en nestkastjes in hout en kunststof
- voorfronten in meer dan 100 maten/uitvoeringen
- panelen voor aluminium buitenvolières
- luxe kooien en buitenvolières
- boeken en posters

metaalwaren b.v.
Hoofdstraat 138a, postbus 146
5170 AC Kaatsheuvel
Tel.04167-74114

Openingstijden: maandag t/m vrijdag 9.00 - 17.00 uur
Tot 19 augustus zaterdags gesloten.

Wegens vakantie zijn wij gesloten vanaf 15 juli t/m 7 augustus.

Enkele vragen...

1. Moeten bij vogels de nagels worden geknipt?

Net als bij de mensen, groeien ook bij de vogels de nagels steeds door. In de vrije natuur heeft de vogel daar echter geen last van. Doordat hij van tak naar tak springt, en over de grond loopt, slijten de nagels af. Maar in de kooi zijn er meestal niet zo veel takken.

Als de zitstokken goed zijn, niet te dik en niet te dun, zullen ook in de kooi of volièrre de nagels afslijten. De vogel heeft er dan geen last van. Maar vaak zijn de zitstokken niet goed: ze zijn van hard plastic, of ze zijn van hard, glad, rond hout. Dan kan het zijn, dat de nagels van de vogel niet genoeg afslijten. Ze worden steeds langer en de vogel krijgt er last van. Hij kan niet goed meer op de stok zitten, of hij blijft overal aan vasthaken. Dan moeten de nagels worden geknipt.

Sommige mensen plakken op de zitstok een klein strookje fijn schuurpapier. Als de vogel daar dikwijls op gaat zitten, slijten zijn nagels natuurlijk ook af.

Bij de meeste vogels is het gelukkig zo, dat je in de nagels, als je ze tegen het licht houdt, precies kunt zien, hoever het bloed in de nagels komt. Je ziet dan een rood streepje. Daar moet je altijd met je schaar een eindje vandaan blijven. Knip je daarin, dan gaat de vogel bloeden. Ook heeft hij dan pijn.

Gebruik bij het knippen natuurlijk een scherpe schaar, zodat zonder veel moeite de nagel kort kan worden geknipt.

Als je nog nooit nagels hebt geknipt bij een vogel, kun je misschien beter aan iemand anders vragen, om de vogel vast te houden. Dan heb jij twee handen over om rustig bij de vogel één voor één de nagels te knippen.

Als je per ongeluk toch een nagel te kort hebt afgeknipt, en er komt bloed uit, dan hoeft je je nog niet erg ongerust te maken. De vogel heeft dan pijn, maar het bloeden zal vanzelf

weer ophouden. Na een paar dagen heeft de vogel daar geen last meer van.

2. Als ik buiten een vogel vind, die uit het nest is gevallen, wat moet ik dan doen?

Misschien vind je mijn antwoord raar, of zelfs een beetje wreed, maar als je buiten in de vrije natuur een jonge vogel vindt, kun je het beste helemaal niets doen!

Je denkt misschien, dat de vogel uit het nest is gevallen, maar is dat wel zo?

Misschien is de jonge vogel ziek, en hebben de ouders het diertje zelf uit het nest gegooid. Misschien zijn er zoveel jongen, dat de ouders ze niet allemaal groot kunnen brengen, en hebben ze de kleinste, de zwakste, zelf uit het nest gegooid.

Misschien is de jonge vogel zelf uit het nest gevlogen, omdat hij daar al groot genoeg voor is. In dat geval zitten de ouders misschien op een afstandje te wachten, tot jij weer weg bent.

Je kunt het beste de natuur zijn eigen gang laten gaan. Wat jij zielig vindt, is meestal heel gewoon. Als je de natuur met rust laat, komt het meestal vanzelf goed.

Wat wil je trouwens doen met dat door jou "geredde" vogeltje? Weet je, welke soort het is? Weet je, welk voedsel dat vogeltje moet hebben? De kans is zelfs groot, dat het een vogel is, die je helemaal niet mag hebben!

Laat dat "zielige" vogeltje dus maar met rust en loop gewoon door.

3. Waarom zingen vogels?

Wij, mensen, kunnen met elkaar praten. We kunnen zeggen, dat we honger of dorst hebben, dat we het warm of koud hebben, dat we iemand leuk of lief vinden, enzovoorts.

Vogels kunnen natuurlijk niet echt praten, maar ze kunnen elkaar met geluiden toch wel dingen zeggen.

Zo kunnen ze bijvoorbeeld andere vogels waarschuwen, als er gevaar dreigt. We noemen dit: de alarm-roep. Jonge vogels kunnen met geluiden aan hun ouders laten weten, dat ze honger hebben. Ze laten dan bedelgeluiden horen.

Vogels kunnen ook met geluiden aan elkaar vertellen, waar ze zitten. Als twee vogels, die bij elkaar horen, tussen de struiken en bladeren op zoek zijn naar voedsel, dan zien ze elkaar niet steeds. Om elkaar niet kwijt te raken, laten ze dan af en toe een geluidje horen. Dat betekent dan: "Ik zit hier, waar zit jij?" We noemen dat: contact-geluiden.

Maar waarom zingen vogels?

Vaak zingt een vogel, om aan de andere vogels te laten horen, dat dit zijn gebied is, en dat de andere vogels maar beter uit de buurt kunnen blijven, want anders zwaait er wat!

Een vogel zingt ook, om een vrouwtje te krijgen. Het liedje betekent dan: "Hoor eens, wat een stoere bink ik ben. Wil jij niet met me trouwen?"

Als de vogel een vrouwtje heeft, kan hij zingen om aan zijn vrouwtje te laten merken, dat hij zin heeft om met haar te vrijen.

En een vogel zingt, omdat hij het naar zijn zin heeft en tevreden is. Net als wij, want wij lopen ook wel eens te zingen of te fluiten, gewoon omdat we blij en gelukkig zijn.

Veel vogels zingen zo, dat de mensen het mooi vinden. Maar er zijn ook vogels, die geluiden maken, die de mensen heel lelijk vinden. Het "krassen" van een kraai bijvoorbeeld, of het tjelpen van een mus. Je moet dan wel bedenken, dat die vogel niet zingt voor jou, maar voor andere vogels. Jij vindt het geluid van die kraai foeilelijk, maar zijn vrouwtje vindt het misschien wel geweldig!

4. Moeten vogels nooit plassen?

Echt plassen doen vogels nooit, maar eigenlijk plassen ze toch. Als een vogel namelijk ergens een hoopje neer-

legt, moet je daar maar eens goed naar kijken. Boven op het hoopje zul je dan een lichter gekleurd puntje zien. Dat is het plasje van een vogel! Hij doet het dus niet apart, maar tegelijk met zijn hoopje.

5. Zijn vogels doof, want ze hebben toch geen oren?

Als een mens niet kan horen, zeggen we wel eens, dat hij zo doof is als een kwartel. Als je kijkt naar de kop van een kwartel, of van een andere vogel, dan zie je, dat daar inderdaad geen oren aan zitten. Toch zijn vogels niet doof, de meeste vogels kunnen zelfs zeer goed horen.

Wat wij onze oren noemen, is eigenlijk maar een onderdeel van ons gehoor. Het belangrijkste deel zit binnen

in ons hoofd. Die flapjes aan de buitenkant (we noemen dat: de oorschelp) dienen alleen maar, om de geluiden beter te kunnen opvangen. Die geluiden gaan dan door een gangetje naar de plaats, waar we ze pas echt horen.

Vogels hebben geen oorschelp. Maar als je aan de zijkant van hun kopje de veren opzij blaast, zie je daar wel een gaatje zitten, de ingang van een gangetje. Hun echte gehoor zit, net als bij de mensen, binnen in het hoofd.

Vogels hebben geen oorschelp, omdat ze daar bij het vliegen alleen maar last van zouden hebben. Bij het vliegen door de lucht zouden die flapjes de lucht tegenhouden, zodat ze minder snel zouden zijn. Bij dieren, die onder water leven, zie je dat ook. Vis-

sen hebben ook geen oorschelp, want daardoor zouden ze minder snel kunnen zwemmen.

Heb jij nog vragen over vogels? Schrijf gerust! Het adres is: Onze Vogels Postbus 74 4600 AB Bergen op Zoom.

De Agapornis Fisherie

Naar aanleiding van een artikel in de Psittaci (clubblad van de Parkieten Speciaal Club) van maart/april 1995 over de mutaties van de fisherie, wil ik graag hier mijn eigen verhaal doen. Ik ben het niet eens met de stelling, dat je tot mutaties moet komen door twee verschillende soorten/rassen met elkaar te kruisen.

Ikzelf ben jaren geleden begonnen met een jong vogeltje, een roseicollis, om deze tam te maken. Dat ging goed.

Het bleek een pop te zijn, dus kwam er een man bij. Het kooitje was al snel te klein. Na overleg met moeder de vrouw besloot ik, om een buitenvolière achter in de tuin te bouwen. Het werd een gezelschapsvolière met allemaal verschillende kromsnavels, zoals roseicollis, Roodrugparkieten, personata's e.a.. Na een tijd werd het vechten en knokken, omdat de vogels allemaal bij elkaar in de buitenvolière zaten en dus niet van elkaar te scheiden waren. Er viel zelfs een aantal doden. Ik besloot toen om de buitenvolière af te breken en een binnenvolière te bouwen. In deze volière begon ik toen met kweken. Eerst roseicollis. Dat ging redelijk, maar tijdens tentoonstellingen behoorde ik nooit bij de top.

Daarna ben ik personata's gaan kweken, wat me ook niet aan de top

hielp. Toen ben ik overgegaan op het kweken van fisheries en dat ging goed. Van kweker zonder enige status ging ik al snel van B-kweker via A-kweker naar top-kweker. Ik won toen dus de nodige kampioenschappen.

Vervolgens ben ik met de fisherie wat meer gaan doen dan alleen "tentoonstellingskweek". Ik ben gaan werken aan wat meer oranje in de borst, donkere koppen en nagels en een forser formaat.

Nooit gebeurde er iets echt spectaculairs, tot dit kweekseizoen. Ik paarde twee normale fisheries en er ontstond een mutatie. Deze (nieuwe) fisherie heeft namelijk alle rode pigment laten vallen. Wat normaal oranje is, is nu geel, zoals op de borst en de kop. Ik noem deze vogel dan ook Anitageel (familie-uitspraak).

Dit noem ik een mutatie, omdat de DNA van de vogel is veranderd, door twee vogels van gelijk ras met elkaar te kruisen. Een mutatie door het kruisen van twee verschillende rassen staat voor mij gelijk met het kruisen van een appel en een peer. Door dat soort kruisingen verliezen we het zuivere ras van de vogels. Om de "nieuwe" vogel zo zuiver mogelijk te krijgen, gaat men deze weer terugkruisen. Maar de erfelijke eigenschappen van de ingekruiste vogel blijft in de gekweekte vogel aanwezig. Deze kan zich jaren niet vertonen (slaaptoestand), maar dan ineens kan hij weer terugkomen.

Een mutatie van een fisherie met een fisherie is echter blijvend.

Ik ben van mening, dat we het ras zo zuiver mogelijk moeten houden.

Met een vriendelijke vogelgroet,

P.H. Visser, Nieuwegein